



Project funded by the
EUROPEAN UNION



www.greethis.net



**Cercetarea de context a potențialului de piață pentru turismul istoric și cultural
în bazinul Mării Negre
REPUBLICA MOLDOVA**

**Cercetarea de context a potențialului de piață
pentru turismul istoric și cultural în bazinul Mării
Negre
Elaborat în proiectul „Green THIS”**



CAHUL 2020

Content:

1. TENDINȚE DE TURISM ECOLOGIC ȘI ISTORIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA: LEGISLAȚIA, PUBLICAȚII ACADEMICE, ARTICOLE	3
2. INFRASTRUCTURA DE TURISM ECOLOGIC ȘI CULTURAL - ISTORIC	12
2.1 CARACTERISTICA OBIECTELOR DE IMPORTANȚĂ MAJORĂ PENTRU DEZVOLTAREA TURISMULUI CULTURAL ȘI VERDE DIN CAHUL ȘI DIN ÎMPREJURIMI	12
3. STIMULENTE ȘI LIMITĂRI ALE TURISMULUI ECOLOGIC ȘI ISTORIC STABILITE PRIN REGLEMENTĂRILE	29
NAȚIONALE ȘI REGIONALE	29
3.1 ROLUL ȘI LOCUL MUN. CAHUL ÎN DEZVOLTAREA TURISMULUI LA NIVEL NAȚIONAL ȘI REGIONAL.	29
3.2 STRATEGIILE EXISTENTE DE NIVEL NAȚIONAL LEGAT DE ACEST SUBIECT, POATE SI ALTE DATE, INCLUSIV ÎN TURISMUL VERDE, INCLUSIV EFICIENȚA ENERGETICĂ.	30
3.3 STRATEGIILE EXISTENTE LA NIVEL LOCAL, INCLUSIV ÎN TURISMUL VERDE ȘI EFICIENȚA ENERGETICĂ.	32
4. DATE DESPRE POTENȚIALUL BALNEO DIN CAHUL (INCLUSIV UTILIZAREA IZVOARELOR TERMICE PENTRU ÎNCĂLZIRE ETC). 37	37
4.1. TURISMUL BALNEO DIN CAHUL ÎN CONTEXT NAȚIONAL.....	37
4.2. CARACTERISTICI ALE APELOR MINERALE DE LA CAHUL	39
4.3. SANATORIU SI ALTE DOMENII CARE POT FI DEZVOLTATE	43
5. ANALIZA SWOT	46
BIBLIOGRAFIE	53
GLOSSAR DE TERMENI	56

1. Tendințe de turism ecologic și istoric în Republica Moldova: legislația, publicații academice, articole

Cadrul general de reglementare favorizează dezvoltarea antreprenoriatului, inclusiv în turism. Republica Moldova are una dintre cele mai avansate legislații de turism din țările CSI, iar criteriile de clasificare a unităților de primire a turiștilor este euroconformă. La fel se încurajează investițiile în zonele turistice naționale.

În linii mari legislația turistică crează cadrul corespunător necesităților domeniului și stabilește principiile juridice, aspectele social-economice ale activității turistice, criteriile de menținere a calității în structurile de cazare și alimentare sau calificarea personalului. Odată cu obținerea statutului de membru cu drepturi depline în cadrul Organizației Mondiale a Turismului, legislația turistică națională a beneficiat inițial de un suport profesionist internațional. Astfel pe lângă cadrul general de reglementare a sectorului, sunt definite criterii clare pentru asigurarea calității bazei materiale a unităților de primire turistică, este aplicată clasificarea unităților de cazare conformă cerințelor UE, etc. Însă aceasta nu este aplicată ferm și susținut (ex: ospitalitatea moldovenească nu este garantată pe deplin - nu toate unitățile de cazare sunt clasificate, iar personalul nu este pe deplin pregătit).

Legea nr. 352 din 24 noiembrie 2006 privind organizarea și dezvoltarea turismului în Republica Moldova definește turismul ca unul dintre domeniile prioritare ale economiei naționale. Fiind un sector de servicii, turismul contribuie la dezvoltarea economiei prin acumularea de capital în aproximativ 12 tipuri de activități specifice sectorului, atrăgând în activitatea sa aproximativ 20 de filiale legate de circa 140 de servicii legate de sectorul turistic: alimentație publică, transport, producția și vânzarea de bunuri, echipamente, suveniruri, activități culturale, sportive, activități de agrement, servicii medicale etc.

Turismul reprezintă o forță importantă a dezvoltării economiei, dovada constituind datele statistice.

În anul 2018 Republica Moldova a înregistrat o creștere economică de 4,1%, valoarea PIB-ului în prețuri curente atingând 11,4 miliarde USD. Evoluția dată a avut loc în condițiile unui curs mediu anual MDL/USD de 16,8 Lei și a unei inflații anuale de 3 la sută.

Reieșind din definiția UNWTO privind turiștii străini, Republica Moldova a fost vizitată în anul 2018 de un număr de 160 mii turiști străini, care este de peste 8 ori mai mare decât numărul de turiști care au venit în țară prin intermediul agențiilor de turism, dar în același timp de 10 ori mai puțin raportat la estimarea numărului de potențiali turiști străini în baza numărului de traversări ale frontierei.

Analizând comparativ cota industriei de turism în economie între Republica Moldova și UE după metodologia Eurostat de clasificare a activităților aferente industriei turismului¹, poate fi remarcat faptul că atât după cota în total vânzări pe economie (3,3 față de 3,9%), dar mai ales după ponderea angajărilor (4,3 față de 9,5%), contribuția acestui sector în economia națională este mai redusă raportat la medie pe UE. Aceste cifre se explică prin prisma a doi factori: pe de o parte sectorul este mai subdezvoltat și există spațiu de creștere, iar pe de altă parte componenta sectorului informal este mult mai ridicată.

În ceea ce privește estimările privind ponderea în PIB, datele aferente anului 2018 arată că sectorul HoReCa deține o pondere de 1,22%, iar cota industriei turistice în acest sens ajunge la 2,9%.

Un alt indicator macro relevant despre creșterea bazei potențialului turistic al țării se referă la cheltuielile nerezidenților în Republica Moldova care în perioada 2014-2018 au consemnat o creștere medie anuală de 11,1% de la 324 milioane USD în 2014 la un quantum de 500 milioane în anul 2018. Aceste cheltuieli reprezintă intrare de valută în țară și respectiv export de servicii, iar datele din Balanța de Plăți Externe indică că în medie fiecare al 3-lea dolar din exportul de servicii al Moldovei este reprezentat de cheltuielile nerezidenților în țara noastră. Această pondere a crescut de la 28,7% în anul 2014 la 33,9 în anul 2018 și a reprezentat unul din factorii cei mai importanți în echilibrarea balanței de plăți externe.

În ultimii 16 ani, Guvernul a elaborat 3 documente strategice pentru dezvoltarea durabilă a turismului, precum și 3 ediții ale Legii turismului, dar și o serie de acte normative pentru

¹https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/images/4/4c/Key_economic_indicators_for_the_tourism_industries%2C_EU-28%2C_2016.png

implementarea lor. Datorită inconsistenței acțiunilor, interpretării ample a planurilor și a lipsei de resurse adecvate pentru finanțare, aceste documente au fost implementate sporadic, ineficient și conjectural. În același timp, eforturile de revitalizare a sectorului trebuie să vizeze consolidarea turismului eficient în valorificarea atracțiilor naționale, creșterea fluxurilor de vizitatori și promovarea imaginii pozitive a țării.

Astfel, pentru a face schimbările sectoriale necesare, este esențial ca factorii de decizie să acționeze cu relevanță și să intervină la nivelul corespunzător de reformă. Pentru a asigura dezvoltarea durabilă a industriei turismului în Republica Moldova, Organizația Mondială a Turismului recomandă autorității centrale pentru turism să ofere un cadru optim pentru dezvoltarea diferitelor subsectoare ale industriei, să aplice un sistem de monitorizare optim și să încurajeze competitivitatea țării ca destinație turistică.

Turismul moldovenesc are mai multe avantaje atât în ceea ce privește concurența națională, cât și în cea regională, demonstrează o analiză detaliată a informațiilor despre sector, dezvoltată de experți ai Asociației pentru Dezvoltarea Turismului din Moldova (ADTM), incluzând:

a) la nivel regional

- Moldova este furnizor de turism, dar și o destinație regională vizitată
- Există o conexiune regională relativ suficientă a Moldovei ca destinație turistică
- Există o evoluție pozitivă a ofertei turistice în țările din regiune
- Moldova este promovată ca destinație turistică și are o colaborare internațională deschisă

b) intern, național

- Moldova are atracții turistice importante
- Piața turistică este dinamică
- Cadrul instituțional este favorabil dezvoltării turismului
- Există noi oportunități de dezvoltare în destinațiile turistice.

Republica Moldova este o țară mică, cu o mare diversitate de obiecte de interes turistic, situate la distanțe scurte de principalele orașe - centre de hotel. În Moldova există peste 15.000 de atracții turistice antropice și peste 300 de arii naturale importante. Au fost atestate câteva mii de stațiuni preistorice, cca. 400 de așezări din diferite epoci istorice, aproximativ 50 de cetăți vechi fortificate, aprox. 500 de așezări medievale timpurii, numeroase cetăți medievale din

țară, 6 cetăți de piatră medievală (în diferite etape de conservare), peste 1000 de monumente de arhitectură protejată, aproximativ 50 de mănăstiri ortodoxe.

Acest patrimoniu este relativ uniform amplasat pe teritoriul național, iar valoarea acestuia motivează în suficientă măsură interesul din punct de vedere turistic. Din păcate, starea moștenirii stării degradante o face neatractivă. Printre elementele majore ale obiectivelor turistice, sunt deosebite evenimente și activități culturale, bucătărie, activități de aventură, natură, mediu rural, patrimoniu cultural, monumente istorice, vin etc., aceste elemente fiind importante pentru dezvoltarea formelor de turism în Republica Moldova.

Repere în Legislația relevantă studiului

Sub aspect juridic, sectorul turismului în Republica Moldova este reglementat de legea de bază, legi complementare și documente de politici publice (anexat).

Turismul moldovenesc are o acoperire bună cu instrumente normative. Acestea au devenit mai clare odată cu actualizarea actelor normative. Totodată în sectorul turistic sunt caracteristice următoarele situații în domeniul legislative și normative la această etapă:

- Acțiuni de actualizare a Strategiei de dezvoltare a turismului;
- Acțiuni pentru noua redacție a Legii nr.352-XVI din 24 noiembrie 2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova;
- Obligațiuni clare pentru protecția naturii și patrimoniului, dar nerespectate și fără consecințe pentru răuintenționați;
- Preocupare exclusivă pentru conservare, dar nu și pentru dezvoltare ne-degradantă a resurselor în scopuri economice/turistice;
- Declararea unor scopuri largi de dezvoltare a turismului, dar fără specificarea măsurilor concrete;
- Interdicție confuză de pentru turism și odihnă neautorizată;
- Delimitarea pieței hotelierilor în 12 categorii noi la care se adaugă alte moștenite din perioada ex-RSSM (cămine vizitatori, str. întremare);
- Delimitarea discriminatorie a pieței intermediarilor în turoperatori și agenții de turism, precum și o confuzie în distribuirea obligațiunilor acestora;

- Obligatorietatea APL de a inventaria patrimoniul turistic și al valorifica
- Avizarea documentației de urbanism în turism nu este făcută de Autoritatea Națională de Turism;
- Prevederi confuze de susținere a investițiilor de stat pentru zone turistice (infrastructura de acces) în lipsa unui concept de distribuire teritorială a acestora
- Lipsa unui concept de dezvoltare a Zonelor turistice și distribuție teritorială a acestora
- Ignorarea stațiunilor turistice locale;
- Interdicții sterile (parcarea auto, campare, aprinderi de ruguri) pentru un fond de resurse abandonate și nemonitorizate.
- Prevederile de dezvoltare a turismului intern și receptor sunt ineficiente și nu se găsesc în documentele de politici publice la nivel de proiecte concrete și bugete dedicate.
- Statut incert pentru multe unități de cazare care nu sunt monitorizate și nu accept sistemul național de clasificare.
- Delegarea unor atribuții turistice secțiilor raionale de cultură, care nu au nici personal pregătit și nici metodologie clară de sporire a antreprenoriatului, nu este în măsură să impulsioneze turismul în teritoriu, inclusiv în zonele consacrate (Hârjauca, Cahul, Soroca).

Turismul moldovenesc devine un sector interesant pentru investiții datorită simplificării cadrului regulator în Republica Moldova, politicilor publice de favorizare a industriilor exportatoare de servicii, focusării pe sporirea avantajelor competitive a țării, susținerea proiectelor de vizibilitate pozitivă a țării pe piețele țintă. Donatorii importanți pentru Moldova susțin proiecte de amploare pentru reabilitarea infrastructurii generale rutiere și de acces la servicii calitative. Investițiile sunt în creștere și au constituit în 2018 în hotelărie 6%, iar la intermediari - 2,2% din cifra de afaceri, sau peste jumătate din valoarea profiturilor. Astfel în ciuda crizei economice și stagnării în sector, antreprenorii investesc susținut în dezvoltarea afacerilor.

Republica Moldova are un climat relativ atractiv pentru investiții:

- Este o democrație parlamentară stabilă;
- Dispune de un cadru juridic solid, care este favorabil dezvoltării întreprinderilor private;
- Guvernul se angajează să sporească investițiile străine și privatizări;

- Are 0% la impozitul corporativ;
- Are forță de muncă bine educată și multilingvă;
- Firme din cca. 100 de țări au investit în Republica Moldova
- Este o țară de frontieră a Uniunii Europene cu Preferințele Comerciale Autonome care acoperă 12000 de produse;
- Se află la intersecția de rute comerciale care conectează Europa de Vest și Comunitatea Statelor Independente (CSI), cu care are acorduri de liber schimb;

Moldova a devenit membră a Organizației Mondiale a Comerțului în 2001. Este, de asemenea, un membru în:

- Consiliul Europei;
- Comunitatea Statelor Independente (CSI),
- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
- Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare;
- Fondul Monetar Internațional;
- Asociația Internațională pentru Dezvoltare,
- Corporația Internațională Financiară;
- Pactul de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est;
- Acordul Central European de liber schimb;
- Inițiativa Central-Europeană.

Însă trebuie să menționăm o serie de problemele în domeniul investițiilor pentru turismul moldovenesc:

- În ultimul timp autoritățile publice au fost animate de mai multe idei investiționale relevante turismului: privatizarea Companiei de stat „Moldova-Tur”, crearea zonei turistice naționale la Holercani, Edificarea „Satului Moldovenesc” la Centrul „Buciumul”, edificarea Stadionului olimpic cu infrastructură de găzduire a campionatelor internaționale și a unui număr mare de suporteri și sportivi... Aceste proiecte fie sunt conservate, fie se găsesc la diferite stadii de realizare, pentru unele sectorul privat având un interes sporit.

- Totodată, autoritățile au abandonat mai multe proiecte susținute cu mult elan în trecut, ca de exemplu: „Orașul vinului”, „Muzeul satului”, Parcul de distracții „Trei iezi”, etc.
- Numărul limitat de proiecte investiționale în turism denotă lipsa de capacități în administrarea coerentă și transparentă a unui portofoliu de investiții strategice pentru domeniul, care are menirea să dinamizeze economia locală din destinațiile turistice de interes național.
- Chiar dacă unele companii turistice moldovene au investit în locații turistice amplasate în Chișinău, Vadul lui Vodă, Vatra, Glodeni, Rezina, Orhei ș.a., acestea nu au format o cerere consistentă de terenuri și imobile pentru localizarea investițiilor. Mai degrabă aceste inițiative sunt sporadice. Or, peste 500 de locații turistice, care în perioada ex-sovietică erau amenajate cu tabere estivale pentru copii, rămân în mare parte abandonate, iar baza lor materială degradează și se devalorizează în ritmuri rapide.

Cifra de afaceri în sectorul turistic depășește exportul de vinuri. Vânzările înregistrate de hoteluri constituie 61% din această cifră, iar agențiilor de turism le revine 39%. Activitatea agenților economici cu genul principal de activitate "Hoteluri și restaurante" și "Activități ale agențiilor de voiaj și ghizilor" prezintă o pondere a profiturilor de 8-9% în hotelărie și 3-5% la intermediari. Investițiile în active materiale pe termen lung au constituit în hotelărie 6%, iar la intermediari - 2,2% din cifra de afaceri, sau peste jumătate din valoarea profiturilor. Marea majoritate a cheltuielilor investiționale sunt pentru construcții-montaj. Astfel în ciuda crizei economice și stagnării în sector, antreprenorii investesc susținut în dezvoltarea afacerilor. Totodată principalele constrângeri pentru investiții în turismul moldovenesc vin din fenomenul sezonier (estival) al exploatării capacităților de cazare existente și infrastructura conexă nesatisfăcătoare reduce atractivitatea investițională a locațiilor turistice.

Republica Moldova este o țară mică cu o diversitate mare de obiecte de interes turistic amplasat la distanțe mici de la principalele orașe - centre hoteliere. Excursiile permit vizitatorilor să cunoască direct atracțiile turistice ale diverselor destinații din Moldova. Un număr important din vizitatorii țării din rețeaua organizată de turism procură excursii de la agențiile de turism naționale, iar excursionistul național formează cel mai mare contingent.

Excursiile în Republica Moldova rămân produse turistice eficiente și accesibile unui număr mare de clienți. Costul acestora variază de la 6-7 euro/pers în grup pentru o excursie de până la 100 km tur-retur până la 50-60 euro/pers în grup la o degustare de vinuri. Excursiile cele mai solicitate rămân: vinării, Chișinău, mănăstiri, care formează oferta generală pentru turismul intern și internațional de intrare.

Fiind o țară mică și cu un grad redus de dotare a drumurilor naționale cu indicatoare turistice, un număr important de vizitatori ai Moldovei procură excursii de la agențiile de turism naționale. Acest număr poate constitui până la 40% din vizitatorii țării din rețeaua organizată de turism. Proportia excursioniștilor este însă diferită la diverși consumatori (interni, externi, cu motivația odihnă sau alte). În Moldova se observă o micșorare importantă (aproape de 3 ori) a clientelei deservită de operatorii de turism pe trasee excursioniste. Aceasta pentru că o bună parte din călători pe trasee de scurtă durată s-au orientat spre alte tipuri de odihnă activă și/sau nu mai apeleză la agenții (au alți organizatori, călătoresc în grupuri mici, utilizează transportul personal).

Dinamica excursiilor în ultimii opt ani a înregistrat un declin major atât în interiorul țării cât și la nivelul clientelei internaționale ale agenților de turism din Moldova.

Totodată, agențiile de turism au vândut pe piață de 3 ori mai puține excursii de o zi în România și Ucraina în ultimii 10 ani. Principalul furnizor de excursioniști pentru Moldova sunt proprii cetățeni, în special elevii și grupurile mici de familii. Cota excursioniștilor străini reprezintă cca. 68% din totalul călătoriilor scurte din turismul internațional.

Republica Moldova are o diversitate mare de obiecte de interes turistic amplasate la distanțe mici de la principalele orașe - centre hoteliere. Majoritatea managerilor de turism intern din agenții sunt de acord că obiectele turistice din RM permit o diversitate mare de excursii tematice și speciale. Iar ghidul sporește în majoritatea cazurilor percepția de către vizitatori a valorii, originalității și reprezentativității obiectelor de interes turistic.

Atracțiile naționale sunt principalii motivatori pentru călătorii pe teritoriul Moldovei. În Moldova sunt peste 15 mii atracții turistice antropice și peste 300 arii naturale importante. Dezvoltarea obiectelor patrimoniului turistic se asigură prin amenajarea turistică teritorială în conformitate cu documentația de urbanism și amenajare a teritoriului (PATN, 2008).

Suprafețele împădurite reprezintă pentru Moldova un potențial important de atracție a turiștilor (cca.11,6% din teritoriul țării). Cca.45% din total sunt pădurile de recreare și cele destinate conservării naturii și trebuie să servească pentru activități excursioniste, agrement organizat și tratament balnear ca alternative diverselor tipuri de turism neorganizat. Amenajările turistice pentru zonele naționale de agrement aferente bazinelor acvatice (Vadul lui Vodă, Soroca, Vatra, etc.) sunt reglementate clar în Moldova. În țară există un sistem complex de arii naturale sub protecție de stat: 12 categorii de zone naturale protejate (peste 66,5 mii ha), din care fac parte 178 de diverse tipuri de rezervații, 130 monumente ale naturii și 433 arbori seculari.

În Moldova au fost atestate câteva mii de stațiuni preistorice, circa 400 seliști tripoliene (~ 5-6 mii de ani în urmă), circa 50 grădiști fortificate antice, circa 500 seliști medievale timpurii, numeroase cetăți medievale din pământ, 6 cetăți medievale din piatră (în diferite stadii de conservare), peste 1000 monumente de arhitectură protejate, circa 50 mănăstiri ortodoxe.

Atracțiile turistice amplasate în localități (mănăstiri, biserici, complexe muzeale, parcuri) beneficiază de drumuri locale de acces relativ întreținute pe parcursul întregului an.

În Moldova sunt activi cca. 30 ghizi profesioniști de turism, care cunosc traseele spre atracțiile naționale, și sunt angajați de cca. 400 agenții de turism din Chișinău și instituțiile de învățământ. Sunt cca. 340 ghizi locali care de regulă sunt angajați ai muzeelor locale și practică la solicitare excursii extramuzeale spre unele atracții specifice locului. În raza de 30 km de la oricare obiect turistic din Moldova poate fi angajat un ghid local.

2. Infrastructura de turism ecologic și cultural - istoric

Dezvoltarea turismului ecologic și cultural-istoric sunt direct legate de capacitatea generațiilor contemporane de a păstra natura și cultura moștenite de la predecesori. La fel, un factor important, ce direct influențează succesul dezvoltării formelor date de turism, este abilitatea de a promova cele moștenite, inclusiv prin circuite turistice cunoscute și solicitate de vizitatori și turiști. O oportunitate pentru dezvoltarea turismului în Regiunea de Dezvoltare Sud (RDS) este pregătirea specialiștilor licențiați în domeniul turismului în cadrul Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din orașul Cahul. Studiarea turismului în cadrul universității, oferă mari șanse de realizare pentru tinerii absolvenți, deoarece RDS, este o destinație turistică frumoasă, deși încă nevalorificată suficient (Anexa 1).

Toate cercetările ce se fac în cadrul practicilor de studii, excursii organizate, proiectelor de cercetare coordonate de cadre didactice și desfășurate în cadrul unităților prestatoare de servicii turistice cresc capacitatea profesioniștilor de turism în regiunea de sud, specialiști motivați și capabili să contribuie la sporirea imaginii acestei destinații și la valorificare pe măsura valorii acesteia. Or, atracții unice naturale cât și civilizaționale sunt prezente practic în fiecare comunitate din destinația turistică Cahul, devenind în timp una dintre cele mai solicitate în țară.

a2.1 Caracteristica obiectelor de importanță majoră pentru dezvoltarea turismului cultural și verde din Cahul și din împrejurimi

În destinația turistică Cahul vizitatorul poate descoperi atracții pe măsura așteptărilor sale. Aici pe parcursul timpului s-au format diverse comunități etno-culturale, iar natura zonei a permis practicarea diferitor activități specifice locale. Astfel, în destinația turistică Cahul găsim atât atracții naturale de excepție, cât și de interes istorico-cultural deosebit. În ultimii 25-30 de ani se atestă o tendință de a avea propriul muzeu local în fiecare localitate din țară, iar acest val a cuprins și satele raionului Cahul. Astăzi localitățile amplasate dealungul râului Prut, în mare parte cu vetre medievale specifice acestor locuri, interesante de la sine, propun oaspeților

vizite în muzee cu o diversitate mare de tematici. Pe lângă muzeele cu statut național și cu o istorie mai îndelungată, au început să apară mici muzee locale axate doar pe specificul istoric și etnic al comunității date. Ca rezultat, sunt multe și diverse în această zonă, deși în Registrul Național al Muzeelor sunt înregistrate doar 4 muzee în raionul Cahul. În afară de muzee create



pe lângă școli și Cămine culturale au apărut și muzee private, care prin prisma conținutului colecțiilor muzeale fie redă istoria locului și bogăția culturii materiale tradiționale (Curtea tradițională țărănească „Casa dorului”, s. Văleni), fie frumusețea unor obiceiuri locale și atributica corespunzătoare lor („Muzeul pâinii”, s. Văleni).

În continuare sunt prezentate muzee și alte obiective atractive din Cahul și împrejurimi, care reprezintă complexitatea acestor structuri menite să păstreze și să conserveze istoria locală de altă dată în diversitatea ei culturală prin intermediul diferitor concepte dezvoltate de personalul acestor structuri.

2.1.1. Muzeul Ținutului Cahul

Proprietate: Primăria mun. Cahul

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:

Acesta a fost fondat prin ordinul Ministerului Culturii al RSSM nr. 412 din 30 iulie 1958, și-a început activitatea la 1 august 1958. Profilul muzeului era mixt - istorie, științele naturii și artă. Până în anul 1960 muzeul a activat într-un sediu temporar (str. Lev Tolstoi nr.10), iar în toamna anului 1960 a fost transferat în sediul actual (str. Lev Tolstoi nr.4). Noul sediu reprezintă o clădire din cărămidă construită la mijlocul secolului al XIX-lea. Până la cutremurul din anul 1940 aceasta a avut două etaje. Clădirea muzeului are valoare istorică. În anul 1858 Bogdan Petriceicu Hașdeu a activat aici în calitate de judecător. Ulterior, în anul 1913 aici a fost Liceul de Băieți „Ioan Vodă”, iar în perioada interbelică, succesiv, Tribunalul Județean și Primăria orașului Cahul.

În primul an, activitatea muzeului a fost orientată spre constituirea patrimoniului. Datorită activității colaboratorilor muzeului Gheorghe Antohi, Alexei Vasilenco, Antonina Dudina sub îndrumarea primului director, Alexei Pecerschi, la 25 iulie 1959 a fost vernisată prima expoziție

muzeală, cu secțiile natură și istorie. Treptat, colecțiile muzeului s-au îmbogățit prin achiziții și donații, numărând astăzi peste 37000 de obiecte. Colecțiile deținute de muzeu sunt diverse: arheologie, natură, numismatică, filatelie, etnografie, fotografie, documente ș.a.

Muzeul Ținutului Cahul deține în patrimoniu o importantă colecție de monede și bancnote de valoare inestimabilă. Colecția de numismatică cuprinde peste 1450 de bunuri culturale reprezentând o gamă foarte diversificată de tipuri monetare, din perioade istorice diferite și emise în diverse state, provenite din donații și achiziții.

O adevărată valoare istorică au cele două tunuri de la intrarea în muzeu. Acestea sunt tunuri de corabie, din fontă, cu greutatea de 1850 kg, confecționate în Regatul Unit al Marii Britanii în timpul domniei lui George al III-lea, pentru Rusia, care au fost folosite la cucerirea cetății Ismail la 11-22 decembrie 1790 de către armatele mareșalului rus Alexandru Suvorov.

Colecția de arme și uniforme militare a muzeului cuprinde peste 850 de bunuri culturale aparținând epocilor istorice modernă și contemporană: arme albe (de lovire, tăiere și străpungere) și de foc (de vânătoare, de luptă și civile) de proveniență occidentală și orientală, efecte militare și uniforme (vestoane, pantaloni, ținută ușoară). Armele din secolul al XVIII-lea conțin inscripții, mărci de atelier, orașe sau alte elemente care le conferă nu doar valoare artistică, dar și istorico-documentară.

În patrimoniul muzeului se păstrează și citeva registre bisericești din a doua jumătate a sec. al XIX-lea: registre de cheltuieli, rapoarte anuale de activitate, condici ale cununaților, registre de conscripție nominală a enoriașilor; obiecte găsite de directorul muzeului din Bolgrad și transmise muzeului din Cahul în anul 1999. Aceste obiecte prezintă o sursă documentară importantă pentru studierea istoriei Catedralei Sf.Arhangheli Mihail și Gavriil din Cahul.

Colecția de știință și tehnică conține obiecte specifice pentru evoluția științei și tehnicii în secolul XX. Cele mai reprezentative obiecte sunt: patefoane, radiouri cu pick-up, magnefoane cu bobine, casetofoane, mașini de scris, aparate



fotografice, difuzoare, televizoare alb-negru ș.a. Valoarea istorică și memorială a acestor obiecte permit conturarea unui stil de viață specific secolului XX.

Patrimoniul muzeului cuprinde piese valoroase reprezentate de colecții de păsări, mamifere, herbare, minerale și fosile. În cadrul muzeului, în două săli, sunt valorificate cca 150 de obiecte specifice pentru cele trei ecosisteme din sudul Republicii Moldova: pădurea de gârneț, silvostepa și balta. O lume înfățișată într-o paletă variată de forme, culori și mărimi invită la admirație, recreere și, nu în ultimul rând, respect față de natura din care fiecare facem parte.

Completarea patrimoniului muzeal a permis deschiderea în anii 1967 și 1970 a Muzeului gloriei



militare, Casei-muzeu „Nichita Lebedenco”; Secției de istorie din Vulcănești și Galeriei de Artă. În perioada 1963-1965 muzeul a activat ca filială a Muzeului de Stat de Istorie și Studiere a Ținutului Natal al RSSM, iar prin ordinul Ministerului Culturii

nr.187 din 8 mai 1965 devine instituție de anvergură interraională, în gestiunea căreia intrau raioanele Cahul, Comrat, Vulcănești și Ceadâr-Lunga.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zonă verde în preajma Muzeului

Accesibilitate: mun. Cahul, str. Lev Tolstoi nr.4

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: transport public în preajmă prin zona orașului vechi

Probleme de conservare și protecție: Clădirea necesită intervenții profesioniste pentru restaurare (atât interiorul, cât și exteriorul).

2.1.2. Complexul etnografic din Muzeul Ținutului Cahul.

Proprietate: Primăria mun. Cahul

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Replică a casei tradiționale din incinta Muzeului Ținutului Cahul a fost construită în anul 1969 în mărimi naturale, respectând stilul tradițional, utilizând ca materii prime lemnul, lutul, apa, paie, fiind acoperită cu stuf după tehnica veche. Această gospodărie este un muzeu în aer liber care reconstituie sub aspect etnografic tipul de locuință specific zonei și valorifică aspecte ale vieții satelor din sudul Moldovei. Gospodăria țărănească inaugurată în anul 1979, este alcătuită dintr-o casă cu tindă pe mijloc, șură (sărai) și fierărie. Aceasta reprezintă tipul de casă specific sfârșitului secolului al XIX-lea - începutului secolului XX.

Interiorul „Casei mari” este înnobilit de o valoroasă colecție de ștergare tradiționale, cearșafuri de pat, fețe de pernă, țesute din bumbac, borangic sau cânepă, covoare din lână care se remarcă prin cromatica vie, cu o gamă diversă de motive, dintre care se desprind cele fitomorfe cu „pomul vieții”, dar și antropomorfe, astrale, geometrice, de o certă valoare etnografică. Acestea reprezintă o adevărată valoare patrimonială, atât prin modul lor de realizare, cât și vechimii lor, având în vedere faptul că multe dintre obiecte sunt din secolul al XIX-lea sau începutul secolului al XX-lea.

În camera de locuit se regăsesc numeroase obiecte tradiționale necesare prelucrării lânii, cânepii și borangicului, care ilustrează întregul proces tehnologic, de la scărmanat, melițat până la covorul țesut. Toate aceste obiecte vorbesc în egală măsură despre obiceiurile tradiționale din ciclul familial și de măiestria și priceperea gospodinelor.

În interiorul șurei se regăsesc obiecte de patrimoniu care fac cinste zonei noastre din perspectivă etnografică. Obiecte ce amintesc de ocupațiile de bază din lumea satului, utilizate la prelucrarea vinului, cultivarea pământului, creșterea animalelor, pescuit (lin, teasc, pluguri, rarițe, vânturătoare, semănătoare, vintire etc.).

De fapt Muzeul Ținutului Cahul este varianta clasică a muzeului, care cuprinde în sine valori din potențialul culturii materiale și naturale a acestei regiuni.



Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zonă verde în preajma Muzeului

Accesibilitate: mun. Cahul, str. Lev Tolstoi nr.4

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: transport public în preajmă prin zona oraşului vechi

Probleme de conservare şi protecţie: necesită intervenţii profesioniste pentru restaurare

2.1.3. Muzeul de Istorie şi Etnografie al satului Slobozia Mare

Proprietate: Secţia cultură Consiliul raional Cahul

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Edificiul în care se află astăzi Muzeul de Istorie şi Etnografie a fost construit pentru necesităţile primăriei în anii 40-ci ai secolului XX, clădirea în cauză a suferit multe modificări arhitecturale şi a fost martorul multor evenimente istorice ale satului. În urma reconstrucţiei recente, clădirea şi-a recăpătat turnul şi aspectul arhitectural de la începuturi.

Din 1988 acest edificiu găzduieşte colecţiile muzeale. Elementul de forţă al Muzeului este diorama, care reprezintă lacul Belev în trecut şi prezent printr-o succesiune de imagini, având scopul de a emoţiona în aşa fel încât vizitatorii să conştientizeze dramatismul situaţiei şi nevoia urgentă de intervenţie benefică a omului. Alt element al muzeului - **ograda cu casa ţărănească** este reconstruită prin intermediul obiectelor specifice timpului - patul de lemn acoperit cu rogojina din papură şi aşternuturi toate ţesute de mâinile harnice ale ţăranilor; leagănul copilului agăţat de tavan; broderii şi horboţica, cât şi alte obiecte şi instrumente de meşteşugărit.

Pe teritoriul Sloboziei Mari s-au păstrat foarte bine sedimentele ultimei ere din istoria Pământului - era neozoică (era vieţii noi). Ele conţin bogate, variate şi interesante urme (schelete întregi, rămăşiţe ale diferitor părţi scheletice, maxilare s.a.) de animale şi plante pietrificate - mărturii incontestabile ale vieţii din trecut. **Complexul**



faunistic Haprovian (3-1,6 mln. ani în urmă) este reprezentat în colecția muzeului printr-o expoziție de rămășițe ale elefantului Gromov (fildesul), unul dintre cei mai vechi elefanți fosili cunoscuți în părțile noastre, măsele și oase ale membrilor de cămila gigantică și rinoceri, rămășițe de bison (zimbru străvechi), fragmente de corn de cerb. Au mai fost găsite falange de mastodonți, rinoceri, cămile și cerbi, măsele de tigri cu colți în forma de sabie.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: vatra veche a localității medievale din balta Prutului

Accesibilitate: amplasat în centrul s. Slobozia Mare

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: transport public ce transitează localitatea (Giurgiulești-Cahul)

Probleme de conservare și protecție: a fost efectuată reparația clădirii cu reabilitarea aspectului arhitectural din perioada interbelică

2.1.4. Muzeul naturii s. Giurgiulești / Muzeul satului Giurgiulești, Cahul (cu această denumire muzeul este înregistrat în Registrul Muzeelor)

Proprietate: Primăria s. Giurgiulești

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Fosta clădire a Gimnaziului din Giurgiulești a fost construit în 1924, edificarea acestuia a fost posibilă datorită politicii statului român privind școlarizarea copiilor basarabeni, care nu aveau acces la carte. Deja către anul 1920 în Basarabia începe un mare proces de construcție a localurilor pentru școlile satești. Școala din

Giurgiulești a funcționat întreaga perioadă interbelică, și în primele decenii postbelice. Actualmente aici activează grupul tinerilor naturaliști. Clădirea mai găzduiește și un frumos muzeu al florei și faunei Prutului de Jos.

Clădirea actuală a Muzeului satului a fost construită în 1936 în stil neoromânesc pe locul liber din centrul satului, lângă biserică. Fiind destinată școlii, clădirea este înaltă, cu încăperi luminoase și spațioase. Școala a fost construită într-un timp relativ scurt, cum au fost construite și în alte sate din Basarabia: Cișmichioi, Frecăței, Reni. De la deschiderea școlii, din 1936 și până în anii 80 ai secolului trecut, aici au învățat multe generații de copii. Din anii 70 profesorul de biologie Vasile Hioară a început a pune bazele Stațiunii Tinerilor Naturaliști, care într-o bună zi devenise mândria satului Giurgiulești, transformându-se în muzeu al naturii, care pe timpul acela era cunoscut în toată țara. Aici erau adunate exponate de pe întreg teritoriul fostei URSS. Toate animalele erau împăiate de Vasile Hioară fiind asistat de elevi, membri ai Cercului tinerilor naturaliști, care însușiseră așa de bine „meseria”, că uneori se descurcau chiar și fără profesor. Unii din ei și acum își aduc aminte de acele ore interesante și de neuitat petrecute în cadrul cercului. Până în zilele noastre s-a păstrat doar o parte din colecția inedită, care formează baza muzeului.



Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: vatra veche a localității medievale din balta Dunării și Prutului

Accesibilitate: Amplasat în centrul satului Giurgiulești

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: Transport inter-urban ce conectează mun. Cahul, Chișinău și Galați (România)

Probleme de conservare și protecție: a fost dat în exploatare după restaurare în 2019.

Cele expuse mai sus ilustrează faptul că pe teritoriul raionului Cahul există un număr important de muzee locale și naționale, care pot face parte din diferite trasee turistice tematice, ilustrând diversitatea potențialului natural și cultural din zona Prutului de jos. Totodată, numărul muzeelor din această zonă este mult mai mare și fiecare din acestea merită să fie vizitate și descoperite de publicul interesat specificul local.

2.1.5. Catedrala „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil”, mun. Cahul

Proprietate: Parohia Cahul, Mitropolia Republicii Moldova

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Monument arhitectural de categorie națională. Locașul de cult a fost construit în anii 1844-1850 pe locul vechii biserici de lemn, ridicată în 1785. Lăcașul a fost edificat la inițiativa și insistența guvernatorului Basarabiei Pavel Ivan Fiodorov, proprietarul orașului Cahul. Catedrala are o arhitectură originală cu o clopotniță în două caturi.

Catedrala „Sf. Arh. Mihail și Gavriil”, în perioada sovietică a fost închisă, iar în perioada anilor 1970-1977, la insistența primului director al muzeului, Alexei Pecerschi, biserica a fost transformată în Galerie de artă, filială a muzeului.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: Catedrala se găsește în parcul orașenesc „Mihai Viteazul” amenajat

Accesibilitate: intersecția străzilor 31 August 1989 și L. Tolstoi

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: transport public local

Probleme de conservare și protecție: necesită un concept de amenajare turistică pentru un număr mai mare de vizitatori

2.1.6. Biserica „Acoperământul Maicii Domnului” de rit vechi, mun. Cahul

Proprietate privată



Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale

Monument de arhitectură de categorie națională, a fost construită, la insistența Arhiepiscopilor de Moscova Antonie și Savatie în perioada anilor 1882-1892 de lipovenii cahuleni, în centrul sectorului mai numit Lipovanca. Construită din cărămidă roșie, cu o lungime de 32 m și 13 m lățime, are

vitralii și uși ferecate, o chilie și o bibliotecă cu carte veche bisericească din sec. al XIX-lea. Edificiul a fost construit cu spijinul financiar al Sinodului Bisericii ruse și poartă amprente stilistice ale eclectismului. Clădită din cărămidă a fost „martora” mai multor evenimente din istoria urbei. Construită timp de 12 ani din donațiile lipovenilor, aceasta a rezistat războiului, perioadei comunismului, câtorva tentative de a o demola, perioadei în care era folosită drept depozit pentru substanțe chimice... În perioada sovietică, în urma eșuării tentativei de distrugere a locașului cu ajutorul tancurilor (mărturie fiind crăpăturile din pereți), ea a fost transformată în depozit militar. Locașul de cult mai dispune și de o impresionantă colecție de icoane pictate pe lemn din sec. XVIII-XIX. După proclamarea independenței Moldovei, biserica a fost redeschisă. La 16 iulie 1989, un grup de circa 100 de lipoveni au convocat adunarea cetățenilor Lipovancei. La adunare aceștia au condamnat acțiunile puterii care a închis biserica. Cei prezenți au înaintat o petiție cu solicitarea de a restabili biserica la Lipovanca și a-i conferi statut de monument arhitectural. Localnicii au obținut acordul de a restabili biserica abia în 1992, iar tot procesul punerii în funcțiune a durat 7 ani - până în 1999. În prezent, în biserică se oficiază slujbe pentru creștinii ortodocși de rit vechi.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zona verde urbană în cartierul Lipovanca

Accesibilitate: or. Cahul, str. Păcii, 3

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 1, 4, 5, 6

Probleme de conservare și protecție: restaurată între anii 1992 - 1999.

2.1.7. Universitatea de stat „B.P. Hașdeu”, mun. Cahul

Proprietate de stat



Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:

Este un simbol distinct al orașului.

Construită în anul 1957, aceasta reprezintă un adevărat monument arhitectural, păstrând elementele definitorii ale perioadei sovietice.

Pînă în 1999, aici a fost sediul Colegiului Pedagogic, care din

1999 a devenit Universitate.

Universitatea de Stat “Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, fondată la 7 iunie 1999, are ca scop pregătirea și asigurarea localităților din sudul Republicii Moldova cu cadre de înaltă calificare.

Universitatea “B.P. Hasdeu” are trei facultăți: Facultatea de Filologie și Istorie; Facultatea de Drept și Administrație Publică și Facultatea de Economie, Informatică și Matematică.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: parcul orășenesc „Mihai Viteazul” din preajmă

Accesibilitate: mun. Cahul, Piața Independenței, 1

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 1, 4, 7, 8.

Probleme de conservare și protecție: este în stare bună, reparații de bază au fost efectuate în 1999.

2.1.8. Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hasdeu”, mun. Cahul

Proprietate de stat

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Este unicul teatru de limbă română din sudul Moldovei. Fondat prin ordinul Ministerului Culturii al RSSM din 23 martie 1987, „Naționalul de la Sud”, își prezintă spectacolul inaugural peste șapte luni, pe 17 octombrie 1987. Astăzi, teatrul a devenit cunoscut la nivel internațional, datorită participării la diferite festivaluri teatrale, de unde s-a învrednicit de multe premii:

Festivalurile internaționale de teatru din Botoșani, Galați, Constanța; edițiile din 1992 și 1994 ale Festivalului Național de Teatru ”Gh.Asachi”; Galele Premiului UNITEM începând din 2002 inclusiv 2009; primul Festival Național de Teatru ”Nenea Iancu”, ș.a. El a devenit un complex de teatre: de păpuși, pentru copii și adolescenți, pentru tineri și pentru adulți; un teatru tradițional, conformat opțiunilor publicului din spațiul său de activitate, un teatru de comedie, un teatru de dramă, un teatru de miniaturi.

„Teatrul din Cahul ... contribuie la șlefuirea limbii vorbite, formează gustul pentru artă unor categorii de public genuin. Dar, mai ales, susține ideea de naționalitate și acea de cultură națională - lucrare ce merită cea mai înaltă prețuire.” (Valentin Silvestru)

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: în apropierea parcului orășenesc „Mihai Viteazul”

Accesibilitate: mun. Cahul, str. Hașdeu Bogdan Petriceicu, 6

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 3, 5, 6,8 și mersul pe jos cca 10 min. pe str. B.P. Hașdeu.

Probleme de conservare și protecție: este în stare bună

2.1.9. Sediul B.C. „Moldova Agroindbank”

Proprietate privată

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Sediul actualei bănci comerciale este un monument arhitectural din perioada interbelică. Această clădire, cu două etaje, a fost construită în anul 1938 ca filială a Băncii Naționale Române.

În perioada sovietică în acest edificiu fost sediul Băncii de Stat.

Actualmente este clădirea filialei din mun. Cahul a B.C.

„Moldova-Agroindbank” S.A.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zona verde din centrul istoric

Accesibilitate mun. Cahul, str. I. Vodă cel Cumplit, 72b/2 nr.48, nr.49, nr.51

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 1, 3 și mersul pe jos cca 10 min. pe str. B.P. Hașdeu.

Probleme de conservare și protecție: este în stare bună.

2.1.10. Stațiunea balneară „Nufărul alb”

Proprietate de stat

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Cahul este primul oraș din Republica Moldova care obține statut de stațiune balneară, fiind o zonă bogată în izvoare cu ape minerale de o compoziție unică. Apele minerale de la Cahul au fost analizate chimic în anul 1962. După compoziția lor chimică apele din sudul Moldovei sunt extrem de valoroase. Fiind bogate în sulf, iod, brom și natriu cu o mineralizare scăzută, sunt folosite pe larg în

tratarea afecțiunilor aparatului locomotor, afecțiunilor cardiovasculare, dermatologice, ginecologice, sistemului nervos central și periferic. Pe baza acestor ape minerale și-a început activitatea în anul 1984 stațiunea balneologică.

Stațiunea dispune de baze de odihnă și tratament, care sunt dispuse să deservească turiști pe întreaga perioadă a anului. Unitatea balneară este constituită din policlinică balneologică, complex hotelier, restaurant, spații pentru manifestări culturale și de divertisment. Baza curativă dispune de secția de băi, piscină, cabinete de hidroterapie, de masaj clasic și subacvatic, de acupunctură; secția fizioterapeutică, săli de gimnastică curativă și mecanoterapie dotate cu echipamente ce determină un randament înalt al procesului de tratament; inhalator, cameră de microclimă artificială, cabinet de relaxare psihoterapeutică, buvet cu apă minerală, secția de ozocheritoterapie; laboratoare clinic și biochimic, cabinet roentgen și de diagnostică funcțională, secția stomatologică, etc.

La 7 octombrie 1996 în incinta policlinicii balneare, a fost dat în exploatare buvetul cu apă minerală Nufărul Alb. La 12 iunie 2009 a avut loc deschiderea Piscinei Exterioare. În 2011 au fost efectuate lucrări de reparare și renovarea a blocului de cazare. Implementarea programului Managementul schimbării de direcții. Personalul sanatoriului a fost instruit de către reprezentanți ai programului MSD din Londra și Viena, avind ca curator pe unul din top managerii business-ului hotelier domnul Voegl Andreas. La 2016 a fost deschisă camera de Salina. Salina Sanatoriului Nufărul Alb este unică în Republica Moldova, diversificându-se prin

capacitatea de tratare a 100 pacienți concomitent. La începutul anului 2017 au fost amenajate toate odăile cu televizoare, și s-a efectuat reparație cosmetică în odăi.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: în apropiere este amplasată valea râului și lacul Frumoasa.

Accesibilitate: mun. Cahul, str. Nucilor, 1.

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 8 sau cu nr. 3 până la str. Sanatoriului și mersul pe jos cca 10 min. pe str. Gribov și apoi str. Nucilor.

Probleme de conservare și protecție: Pe perioada anului 2014 s-au efectuat lucrari de renovare și modernizare a policlinicii balneare.

2.1.11. Lacul Sărat de la Cahul

Proprietate municipală

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Este cunoscut datorită apelor sale minerale cu proprietăți curative deosebite. Se crede că, asemenea apă minerală mai au doar două izvoare, unul din Caucaz și altul din America Latină. Apele subterane cu miros de sulf, ce vin de la o adâncime de 500 de metri, au fost descoperite în 1962. Pe parcurs s-a format un iaz, pentru completarea căruia a fost necesară forarea unei sonde arteziene.

Zona de agrement „Lacul sărat” a fost amenajată în 1964, funcționând timp de 20 de ani, în decursul cărora mii de turiști, veniți în mare parte din fosta URSS, atrași de apa minerală a lacului, veneau aici să se trateze gratuit de diferite boli ale aparatului locomotor, sistemului nervos central, sistemului sangvin.

În anii '80, în rezultatul construcției stațiunii balneare “Nufărul alb”, activitatea zonei de odihnă aferente lacului a fost sistată.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zona verde din preajmă

Accesibilitate: nivel de accesibilitate mediu.

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu microbuzele urbane nr. 3, 5, 6, 8 pe str. M. Viteazul până la intersecția cu str. A. Pușkin și mersul pe jos cca 10-15 min. pe această stradă până la lac.

Probleme de conservare și protecție: proiectul de reabilitare a lacului a fost aprobat spre finanțare în anul 2011 din Fondul Național de Dezvoltare Regională cu lansarea activităților proiectului în mai 2012. În cadrul proiectului urma să fie realizată construcția sondei arteziene a bazinului de acumulare a apei pentru Lacul Sărat și a barajului de pe Râul Frumoasa. În prezent lacul e reabilitat la 75%.

2.1.12. Beciuri-catacombe urbane

Proprietate municipală

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Un sistem de tuneluri din cărămidă cuprinde tot centrul vechi al orașului Cahul. Bătrânii povestesc că unele tuneluri sunt atât de spațioase încât permit întoarcerea în loc a unui car cu cai. Legenda locală spune că sunt construite de pe timpul turcilor, unii susțin însă că au fost construite de către greci. Cert este că mortarul folosit și cărămida nu sunt caracteristice pentru secolul al XIX-lea. Cine și când a construit aceste galerii nu se cunoaște cu siguranță. Legende spun că aceste galerii ar avea chiar o conexiune pe sub râul Prut cu malul românesc. În 2016, trei hrube subterane au ieșit la iveală în Cahul, atunci când a fost săpată fundația Teatrului „B. P. Hașdeu”. Au fost efectuate primele investigații arheologice. Savanții urmează să-și spună cuvântul privind istoria acestor construcții misterioase.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: parcul urban din centrul istoric Cahul

Accesibilitate: intrarea este restricționată

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: în diverse locații (inclusiv Teatrul municipal)

Probleme de conservare și protecție: necesită stabilirea valorii arheologice și istorice, cu valorificare ulterioară în scopuri turistice.

2.1.13 Rezervația științifică „Prutul de Jos

Proprietate de stat

Trăsături distinctive - valori naturale, culturale, spirituale:



Rezervația științifică „Prutul de Jos” funcționează în baza Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat nr. 1538 din 25.02.1998 pentru conservarea unui complex natural acvatic și de luncă reprezentativ situat în albia Prutului la confluența cu fluviul Dunărea. Aici sunt luate sub protecție de stat pe o suprafață de 1691 ha mai multe specii de arbori

și arbuști, plante ierboase din flora spontană. Fauna este reprezentată de specii rare de păsări de baltă: inclusiv *lebăda cucuiată*, *ciocănitoarea neagră*, *lopătarul*, *barza neagră*, etc.

Lacul Beleu ocupă 628 ha, sau 1/3 din suprafața Rezervației „Prutul de Jos”. Acesta este un relict al Dunării și are o vechime de peste 5-6 mii de ani. Adâncimea lui variază între 0,5 și 2 m, lungimea - 5 km, iar lățimea - 2 km. Lacul este un loc de popas pentru multe păsări migratoare acvatice și de baltă. În Beleu se întâlnesc peste 20 specii de pești, inclusiv *plătica-de-Dunăre*, *bibanul-soare*, *țigănușul-bătrîn*, *crapul*, *șalăul*, *văduvița* ș.a. Apa lacului Beleu se află în permanentă comunicare cu râul Prut prin cele trei gârle de acumulare: *Manoilescu*, *Popovca* și *Bugaiov*, alte două gârle de evacuare *Rotaru* și *Năvodului* sunt situate în partea de sud-est a lacului.

Fauna lacului este reprezentată de circa 198 specii de animale și 140 specii de păsări. Printre speciile rare



de mamifere care se întâlnesc aici pot fi menționate *vidra*, *pisica sălbatică*, *chițcanul cu abdomen alb*, *hermelina*, *nurca europeană* ș.a. Aici localnicii își petrec timpul pescuind și bucurându-se de peisajul mirific. Lacul natural Belev, în jurul căruia s-a organizat Rezervația Științifică „Prutul de Jos”, este înconjurat de jur-impjur cu o fâșie de trestie, papură și alte plante de baltă. Pe apele lui se mișcă zeci sau poate sute de insulite plutitoare, pe care crește o bogată vegetație acvatică, ce creează o priveliște cu desigurile de nestrăbătut. „Invazia” pelicanilor pe lacul Belev este un spectacol de poveste! Aceste păsări divine vin din Delta Dunării și apar în aceste locuri la sfârșitul lunii mai, când scade apa în lac și peștele se prinde mai ușor. În septembrie-octombrie, aceștea migrează spre țările calde pentru a ierna.

Locuri de odihnă și posibilități de timp liber: zona de verde de protecție a Rezervației Științifice

Accesibilitate: administrația rezervației se află în s. Slobozia Mare

Transport, facilitati de comunicare, accesibilitate: acces cu rute interurbane Chișinău-Slobozia Mare, Cahul-Slobozia Mare și alte rute care trec prin Slobozia Mare spre satele vecine precum Văleni, Giurgiulești, etc.

Probleme de conservare și protecție: necesită investiții pentru reabilitarea potențialului natural al rezervației.

Obiectele prezentate în acest compartiment reprezintă o parte reprezentativă din diversitatea potențialului turistic al zonei Cahul. Totodată trebuie de menționat necesitatea unor măsuri de protecție clare și acțiuni de conservare distincte ce trebuie realizate de proprietar/deținător pentru a le păstra pentru generațiile viitoare.

Patrimoniul unui stat și unui popor aparține **tuturor**, este **proprietate colectivă** și se **transmite** din generație în generație și nu se **risipește**.

3. Stimulente și limitări ale turismului ecologic și istoric stabilite prin reglementările naționale și regionale

3.1 Rolul și locul mun. Cahul în dezvoltarea turismului la nivel național și regional.

În regiunea de sud al Republicii Moldova sunt înregistrați vizitatori în structurile de cazare, în muzee (centre de informare a turiștilor), precum și în cadrul acțiunilor turistice organizate de agențiile de turism. Astfel, în anul 2018 au fost înregistrați circa 40 mii de vizitatori, dintre care 17,9 mii de turiști în unitățile de cazare. În zonă au fost înregistrate aproximativ 11% din cazările la nivel de țară. Agențiile turistice locale raportează un flux organizat de turiști doar pentru raionul Cahul. Anual aici sunt deserviți în jur de 10-12 mii de turiști, în special care beneficiază de tratament balneosanatorial, dar care călătoresc și pe traseele interne. Acest flux reprezintă circa 32,9% din turiștii interni organizați prin agențiile de turism. Fiecare al 20-lea turist cazat în zonă este străin.

În anul 2018 în zona pre-danubiană cel mai mare număr de turiști (67%) au fost cazați în Stațiunea balneară „Nufărul alb” din Cahul (12 mii persoane), urmată de UTA Găgăuzia (21%) și Taraclia (12%).

Gradul general de ocupare a capacităților de cazare în arealul dunărean este de aproximativ 16% datorită ponderii mari pe care o au structurile de cazare estivale. În mun. Cahul turiștii stau în general cel mai mult (în medie 11-13 zile) grație perioadelor mari destinate curelor balneoclimatice. În acest important centru regional și balneoclimatic gradul mediu de ocupare este de circa 38,3%.

Situarea strategică a municipiului și raionului Cahul la frontiera Uniunii Europene, colaborarea transfrontalieră într-o perioadă suficient de îndelungată între autoritățile locale, instituțiile educaționale, asociațiile obștești și reprezentanții sectorului privat din Republica Moldova, România și Ucraina, pe domeniul turismului și alte domenii conexe, inclusiv în cadrul euroregiunilor „Dunărea de Jos”, și „Marea Neagră”, au ca suport legal nu doar documentele bilaterale (Hotărârea Guvernului nr.7 din 03.01.2006 pentru aprobarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind colaborarea în domeniul turismului, semnat la

București la 16 noiembrie 2005 și Hotărîrea Guvernului nr.311 din 24.03.2006 pentru aprobarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei privind colaborarea în domeniul turismului, semnat la Chișinău la 9 februarie 2006) ci și Strategiile naționale, regionale și locale, care reglementează formatul dezvoltării la toate nivelele menționate.

3.2 Strategiile existente de nivel national legat de acest subiect, poate si alte date, inclusiv în turismul verde, inclusiv eficienta energetica.

1. **Strategia Națională de Dezvoltare (SND) „Moldova 2025”** (document în lucru), în care se identifică dezvoltarea națională și cea regională, drept una din prioritățile naționale și exprimă responsabilitatea asumată de Guvern la implementarea politicilor de stat în domeniul dezvoltării regionale.
2. **Strategia națională de dezvoltare a turismului „Turism 2025”** (document în lucru) prevede dezvoltarea destinațiilor turistice, crearea Organizațiilor de management a destinațiilor și un angajament pentru amenajarea turistică a atracțiilor reprezentative din regiuni.
3. **Strategia Națională de Dezvoltare Regională (SNDR)**, care este principalul document sectorial de planificare a politicii de dezvoltare elaborat sub responsabilitatea Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor.
4. **Strategia de Dezvoltare Regională Sud** este documentul de bază în planificarea dezvoltării regiunii. În Strategia RDS conform priorității 3 - *Îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice*, a Măsurilor 3.3: *Crearea, modernizarea și reabilitarea infrastructurii turistice și culturale* și Măsura 3.4: *Promovarea RDS ca destinație turistică și suport pentru stabilirea parteneriatelor în sectorul turistic* se menționează că ”intervențiile trebuie să fie concentrate asupra obiectivelor ce au potențial turistic înalt, precum Sanatoriul „Nufărul Alb”, vinăriile de la Purcari, Ciumai, rezervația științifică „Prutul de Jos”, lacul Belev, etc.”² Printre acțiunile prioritare se menționează:
 - Elaborarea de studii și analize de marketing;

² http://www.adrsud.md/public/files/publication/Strategia_de_Dezvoltare_Regional_Sud_revizuit.pdf

- Crearea și facilitarea de parteneriate între întreprinzătorii din turism (furnizorii de servicii turistice) și instituțiile publice;
- Crearea de parteneriate interne, precum și cu agențiile de turism străine și instituțiile similare;
- Crearea, distribuția și comercializarea de produse turistice de valoare adăugată mai mare ("pachete" de servicii, etc);
- Formare și educație în furnizarea de servicii de turism și management.

4. Program regional sectorial privind sporirea atractivității turistice a Regiunii de Dezvoltare Sud. Acest program se axează pe consolidarea procesului de planificare și programare sectorială la nivel regional, în vederea creării unui sistem regional de identificare a unor concepte de proiecte posibile cu potențial maxim de îmbunătățire a infrastructurii turistice și de promovare a RDS ca regiune cu atractivitate turistică. Viziunea PRS se exprimă prin următoare sintagmă:

Regiunea de Sud dezvoltată ca o destinație turistică atractivă, accesibilă și competitivă.

Pentru realizarea viziunii și obiectivului global au fost aprobate următoarele obiective specifice:

1. Valorificarea și promovarea atracțiilor turistice;
2. Dezvoltarea infrastructurii turistice;
3. Stimularea parteneriatelor pentru sporirea competitivității destinațiilor turistice.

În cadrul acestor obiective sunt prevăzute spre realizare mai multe măsuri specifice cu acțiuni recomandate spre realizare pentru îmbunătățirea situației sectorului turistic în RD Sud. Documentul analizează și posibili donatori pentru susținerea turismului în regiune.

5. Programul Național de Eficiență Energetică 2021- 2025 (document în lucru).

6. În conformitate cu prevederile „Strategiei energetice a Republicii Moldova până în anul 2030”, aprobată de Guvernul RM nr. 102 din 05.02.2013, sarcina specifică pentru raionul Cahul constă în gazificarea tuturor localităților din raion, descentralizarea sistemelor de încălzire și folosind surse autonome de căldură energie care funcționează în cea mai mare parte pe bază de gaze naturale și promovarea utilizării energiei din surse regenerabile (energia solară eoliană, biocombustibili, etc). Conform acesteia principalele direcții de dezvoltare a sistemului energetic a raionului Cahul pentru I etapă, anul 2020, sunt:

- înlocuirea și reconstrucția utilajului de distribuției existent cu cel modern, mai eficient și consum redus de energie;

- construcția liniilor de racordare a transportului de energie electrică 10/0,4 kV pentru asigurarea cu energie electrică, de rezervă, ceea ce va asigura securitatea energetică a localităților;
- reducerea consumului de energie electrică, din contul exploatării utilajului și tehnicii de uz casnic modern, utilizarea surselor de energie regenerabilă, implementarea tehnologiilor eficiente de distribuție a energiei electrice.

În corespundere cu planul de dezvoltare și reconstrucție pentru perspectivă, direcția raională ÎCS „RED UNION FENOSA” efectuează lucrări planificate de înlocuire a utilajului, profilaxie și construcție a rețelelor și obiectivelor noi, în volumul stabilit privind asigurarea funcționării stabile a sistemului de alimentare cu energie electrică a raionului.

Eficiența energetică stipulată ca prioritatea pentru raionul Cahul are la bază prevederile Programului Regional Sectorial în Eficiență Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Sud aprobat de CRD Sud prin decizia 01/1 din 14 februarie 2014. Pentru realizarea acestei măsuri sunt promovate inițiativele de eficientizare energetică a clădirilor publice, care substanțial contribuie la atingerea țintei regionale și corespunzător a celei naționale de economisire a energiei, prevăzută în PRS și în Programul Național de Eficiență Energetică.

3.3 Strategiile existente la nivel local, inclusiv în turismul verde și eficiența energetică.

Există o listă de documente de importanță raională și locală, care stabilesc domeniile și prioritățile de dezvoltare a raionului și mun. Cahul, care vin în corelare cu documentele strategice naționale și regionale analizate mai sus. Dintre acestea menționăm următoarele:

1. Strategia locală de dezvoltare socio-economică a orașului Cahul,
2. Planul Urbanistic General al raionului Cahul, 2013
3. Strategia dezvoltării durabile a Zonei balneoturistice „Lunca Prutului”
4. Programului de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru perioada anilor 2017 - 2020 (inclusiv componentele de turism și eficiență energetică)

1. Strategia locală de dezvoltare socio-economică a orașului Cahul,

Conform Strategiei elaborate pentru perioada 2015-2017 (un alt document mai recent nu a fost elaborat), **sectorul turismului** în Cahul este dezvoltat într-o măsură mai mare comparativ cu alte localități din Republica Moldova, datorită statutului său de stațiune balneoclimaterică, în care funcționează Sanatoriul „Nufărul Alb” pe bază de ape minerale curative. Aici sunt mai multe hoteluri și unități de alimentație publică moderne (în număr de peste 80) de dimensiune medie și mică. În luna noiembrie 2014 la Cahul a fost lansat un Centru de Informare Turistică, care urmează să contribuie la dezvoltarea cooperării transfrontaliere din zona de frontieră Galați-Cahul-Reni, cât și la dezvoltarea potențialului turistic de agrement. Proiectul a fost inițiat de Asociația Eurodezvoltare din Galați, România, în parteneriat cu Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană Cahul, Consiliul Raional Reni (Ucraina) și cu susținerea Primăriei Cahul. În cadrul proiectului „Side by Side” se creează o rețea transfrontalieră de promovare a turismului și un circuit turistic comun, atractiv și accesibil pentru diverse categorii de turiști. Conform viziunii strategice municipiul Cahul tinde să devină *oraș-stațiune balneo-turistic recunoscut în Europa*. Direcția strategică 1. *Dezvoltarea economică durabilă a orașului Cahul* prevede în obiectivul specific 1.3. *Diversificarea economiei locale, inclusiv prin dezvoltarea turismului și a economiei bazate pe cunoaștere și inovare*. Pentru atingerea acestui obiectiv au fost planificate acțiuni axate pe valorificarea și dezvoltarea potențialului existent, cum ar fi:

- Elaborarea studiului de fezabilitate privind potențialul balneo-turistic al orașului Cahul;
- Constituirea clusterului furnizorilor de servicii din domeniul balneo-turistic;
- Valorificarea potențialului Universității de Stat ”B. P. Hasdeu” din Cahul ca centru regional de cercetare și inovare;
- Crearea unui incubator de afaceri pentru tinerii din Cahul.

În realizarea activităților de dezvoltare a turismului local se ține cont de cadrul strategic național, precum și Strategia de Dezvoltare Regională a RDS, Programului de dezvoltare socio-economică al raionului Cahul și Strategia dezvoltării durabile a Zonei balneoturistice „Lunca Prutului”.

2. **Planul Urbanistic General al or. Cahul** a fost elaborat conform normativelor naționale în vigoare de Institutul Național „Urbanproiect” în anul 2013. Conform acestui document *relansarea activităților în domeniul turismului* reprezintă una din prioritățile dezvoltării socio-economice a orașului și a întreg raionului. Obiectivul principal al transformărilor în această sferă este *crearea unui complex turistic modern* de o eficacitate și competitivitate înaltă, capabil să asigure: pe de o parte posibilități largi de satisfacere a necesităților cetățenilor noștri și celor de peste hotare privind pachetul de servicii turistice, iar pe de altă parte un aport considerabil la dezvoltarea economiei orașului, inclusiv prin sporirea numărului de locuri de muncă, încasări de impozite în buget, *păstrarea și folosirea rațională a patrimoniului cultural și natural*³.

3. **Strategia dezvoltării durabile a Zonei balneoturistice „Lunca Prutului”** elaborată de mediul de afaceri din Cahul reprezentat prin Asociația Antreprenorilor REAL XXI promovează următoarele acțiuni prioritare: *crearea bazei și a condițiilor necesare pentru dezvoltarea prioritară a turismului de sănătate (balnear)* în mod integrat și durabil, asigurând astfel o creștere socio-economică considerabilă ale comunităților raionului Cahul.

4.. Conform Programului de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru perioada anilor 2017 - 2020

raionul Cahul tinde să devină o **importantă destinație turistică**, având la bază un turism activ și un ecoturism specific, dar și cu alte elemente complementare din zonă: balneare, cultural, rurale. Transformat într-un punct atractiv pentru turiști, va oferi oportunități pentru tineret și investitori, se va încuraja dezvoltarea turismului în mediul rural, pentru a spori totodată nivelul de trai al populației. De asemenea, se pune accent pe infrastructura turistică, pentru reparația și amenajarea diverselor puncte turistice, ceea ce trebuie să sporească numărul turiștilor pe teritoriul raionului Cahul. În acest sens Programul oferă un set de recomandări:

- susținerea și implicarea ONG-urilor locale și a voluntarilor în promovarea obiectivelor și traseelor turistice;

³ Planul Urbanistic General al or. Cahul. Chișinău, 2012. P. 25

- organizarea tururilor de informare și a vizitelor de studiu în alte raioane a RM care au obținut rezultate considerabile în domeniul turismului;
- dezvoltarea turismului rural prin implicarea gospodăriilor sătești care ar fi cointeresate să presteze servicii turistice;
- inițierea unor investiții publice pentru restaurarea / ameliorarea atracțiilor turistice de importanță semnificativă;
- analizarea propunerilor venite din partea agenților economici în asociere cu CR Cahul în vederea creșterii gradului de exploatare a resurselor turistice;
- dezvoltarea campingurilor în zonele atractive pentru turiști;
- elaborarea de trasee locale și integrarea acestora în traseele turistice naționale și internaționale⁴.

Totodată, conform prevederilor acestui Program **sporirea eficienței energetice a clădirilor și spațiilor publice** reprezintă una din prioritățile documentului. În prezent, în mun. Cahul și localitățile din cadrul raionului majoritatea clădirilor multetajate, casele particulare, clădiri administrative și publice, atelierele de producere etc, sunt dotate cu surse autonome care lucrează pe bază de gaze naturale și pe combustibil lichid sau solid. În mun. Cahul și localitățile rurale sistemul de încălzire este individual, sau includ un grup de clădiri (școli, spitale, clădiri administrative). Localitățile gazificate, care constituie aproape 90%, utilizează cazane individuale de uz casnic de până la 30 kW, clădirile socio-culturale și administrative utilizează cazane cu o capacitate de până la 200 kW, agenții economici, pentru activitatea de producere, instalează cazane pe gaz, echipament electric și alte unități care asigură toate necesitățile procesului tehnologic și necesarul de căldură, capacitatea cărora este determinată de volumul producției. Pentru așezările rurale care rămân negazificate, soluția este să se conecteze la sistemul de alimentare cu gaz ceea ce va permite instalarea echipamentelor de încălzire modernă, cu un randament ridicat de acțiune și poluarea minimă a mediului înconjurător. Problema se soluționează prin instalarea cazanelor de încălzire pe combustibil solid, brichete din paie, răchiță, rumeguș. Totodată, în scopul economiei resurselor energetice, este necesar de acordat o atenție deosebită utilizării surselor energetice renovate: solare, eoliene,

⁴ Programul de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru perioada anilor 2017 - 2020, p. 79.

biocombustibil. Întreprinderea acestor măsuri este legată de cheltuieli inițiale considerabile pentru procurarea, construcția și montarea echipamentului tehnologic. Însă aceste genuri de energie termică și electrică sunt alternativa resurselor naturale, pur ecologice și actualitatea lor crește an de an în măsură scumpirii combustibilului tradițional și epuizarea rezervei acestuia. Gazificarea tuturor localităților, cu utilizarea surselor autonome de încălzire cu gaze naturale. Stimularea utilizării energiei din surse renovate (solară, eoliană, biocombustibil), reducerea consumului de energie în clădiri, utilizarea echipamentului modern cu randament maximal (sisteme de încălzire cu gaze și radiație, gaze, aer, instalații de încălzire solară și a.) va permite optimizarea bilanțului energetic a raionului pe o perspectivă îndelungată.

Reducerea consumului de resurse energetice va micșora dependența de importul acestora, ceea ce asigură o creștere a gradului de securitate energetică a statului - o preocupare primordială în special în raionul Cahul. Eficiența energetică în practica internațională are un impact pozitiv și asupra mediului, reducând din volumul emisiilor de gaze nocive, poluanți, care într-un final sunt recunoscuți drept elemente ce provoacă efectul de seră. Compartimentul dat vizează activități ce duc la sporirea eficienței energetice a clădirilor publice din sectorul educațional, medical, administrativ, social, etc., precum și a spațiilor publice. Eficientizarea energetică a clădirilor publice prevede un complex de acțiuni care țin atât de infrastructură cât și de managementul energetic al acestor bunuri publice. Ținând cont de costurile mari ale acestor proiecte complexe, este posibilă divizarea acestora în subproiecte mici, dar cu condiția obligatorie de respectare a consecutivității etapelor prevăzute în domeniul EE. Pentru sporirea eficienței energetice a spațiilor publice va fi promovată aplicarea la FEE și alte surse de finanțare naționale și internaționale. Realizarea acestei măsuri pe lângă economisirea energiei vine să reducă povara bugetelor locale prin reducerea cheltuielilor pentru energia electrică și termică utilizată și important, sporirea confortului beneficiarilor.

4. Date despre potențialul balneo din Cahul (inclusiv utilizarea izvoarelor termice pentru încălzire etc).

În zonă sunt atestate mari *rezerve de ape puternic mineralizate* atât în raionul Cahul, dar și Taraclia sau Cantemir. Totodată, doar apele minerale din Cahul au fost valorificate în direcția cuvenită, fiind utilizate de câteva decenii pentru tratamentele balneoclimaterice în sanatoriul „Nufărul Alb”. Au existat la fel tentative de utilizare a apelor termale pentru încălzire, însă acest lucru nu a avut o finalitate clară.

Totodată, complexul acvifer sondat în satul Ciumai raionul Taraclia reprezintă la fel un interes balneologic sporit. Apele aici conțin până la 300 mg/l de brom și 57 mg/l de iod. Printr-o concentrație ridicată de brom sunt caracterizate și apele din sondele comunei Gotești raionul Cantemir (132 mg/l) la hotar cu raionul Cahul. Valorificarea acestor rezerve de ape mineralizate, la fel poate propulsa dezvoltarea sistemului balnear în sudul țării, ca premisă de dezvoltare a turismului internațional de aici.

4.1. Turismul balneo din Cahul în context național

În Republica Moldova funcționează 9 stațiuni balneoclimaterice și 139 case de odihnă, care oferă prestări în cadrul turismului de sănătate și frumusețe⁵. Izvoarele cu ape minerale curative constituie o sursă importantă pentru tratamentul balnear. Stațiunile balneoclimaterice au o importanță majoră pentru restabilirea și menținerea sănătății populației. Serviciile structurilor de întremare (sanatorii) sunt specifice ca structură a ofertei și ca durată de consum. Ele ar putea deveni un substanțial produs turistic balneoclimateric de nivel internațional cu condiția creării unei infrastructuri adecvate.

Republica Moldova a moștenit din perioada ex-URSS un sistem sanatorial rigid, dezechilibrat teritorial și cu o bază materială de cazare la standarde învechite. Astfel, în 8 ani 1/3 din unitățile sanatoriale s-au reprofilat sau închis, iar fondul general de cazare (chiar dacă au avut loc unitar extinderi și reparații capitale) s-a redus cu 22%. Trebuie de remarcat că din 2003,

⁵ Iațco L. Apele minerale ale Republicii Moldova - aspecte balneologice și turistice. În: Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, N1, 2015, p. 166.

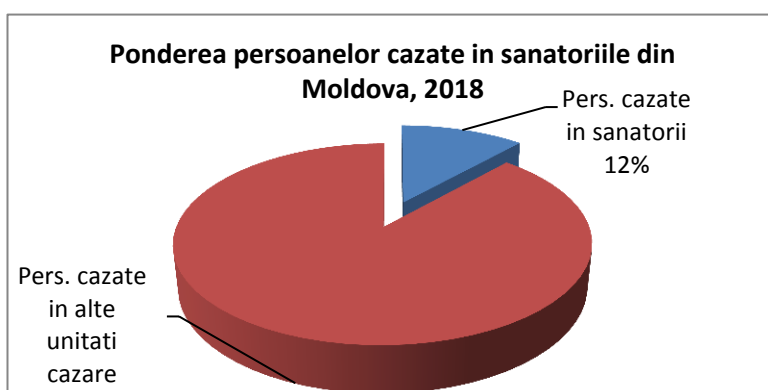
când au fost aprobate Normele de clasificare a structurilor de primire cu funcțune de cazare și alimentare, nici o unitate sanatorială nu și-a ajustat blocurile pentru cazare la sistemul național de clasificare, chiar dacă pe parcurs au avut reparații capitale și reînnoirea mobilierului și dotărilor pentru confortul persoanelor cazate.

Tabel: Evoluția sectorului sanatorial

	2003	2018	%, 2018/03	rata anuală, %
Sanatorii	9	6	66,67	-4,17
Fond cazare sanatorii	2089	1842	88,18	-1,48
%, <i>fond cazare sanatorial</i>	9,14	6,49		
Pers. cazate în sanatorii	32083	26769	83,44	-2,07
%, persoane cazate sanatorii	11,91	11,64		

Totuși serviciile sanatoriale rămân solicitate, iar consumul de cazare în Moldova este la 11, 6% orientat în 6 sanatorii: Vadul lui Vodă, Chișinău, Dubăsari, Cahul, Călărași. Unitățile similare din regiunea transnistreană nu sunt monitorizate.

Autoritățile naționale abilitate cu atribuții de control al calității în turism nu monitorizează calitatea ospitalității oferită turiștilor în unitățile de cazare ale sanatoriilor.



Cahulul este una din importantele destinații spa și stațiune de sănătate. Orașul și zonele din jur sunt bogate cu izvoare minerale îmbogățite cu brom și iod. Aceste ape, descoperite în 1956, după o miniere geologică, s-au dovedit a fi foarte valoroase, ele având o compoziție chimică și energetică unică. Pe apele minerale din Cahul a fost construită stațiunea „Nufărul Alb”. Capacitate sanatoriului la moment este de 502 de locuri. Apa de la Cahul este utilizată în tratamentul de tulburări musculo-scheletice și cardiovasculare, ale sistemului nervos central și periferic, boli de ficat și rinichi, schimbul de substanțe, gastro-intestinale, boli ginecologice și dermatologice. Stațiunea primește pacienți din România, Ucraina, Federația Rusă, Belarus,

Israel, Turcia, Polonia, Ungaria și alte țări. Apele din Cahul merită o mențiune specială, aici sunt mai multe izvoare subterane cu compoziție unică de minerale care sunt benefice pentru multe sisteme ale organismului. Calitatea apei minerale din Cahul este bine cunoscută similară marcii „Essentuki -17” din Rusia⁶.

În stațiunea balneară „Nufărul alb” beneficiază de tratament circa 12 mii de persoane anual. Grație perioadelor mari destinate curelor balneoclimatice în Cahul turiștii stau cel mai mult (în medie 11-13 zile) față de restul regiunii de sud.

4.2. Caracteristici ale apelor minerale de la Cahul

Republica Moldova posedă un potențial bogat de ape minerale subterane, care sunt distribuite în toate straturile acvifere. Adâncimea apelor minerale în secțiunea hidrogeologică variază de la primii zeci de metri, până la 1000 m și mai mult. Apele minerale ale Republicii Moldova se împart în două categorii: ape minerale terapeutice potabile (Soroca, Gura Căinarului, etc.) și **ape minerale terapeutice curative** (Gotești, Sanatoriul „Nufărul Alb”, mun. Cahul, etc.).

Apele minerale terapeutice provin dintr-o sursă naturală - izvor, lac sau foraj și îndeplinesc cel puțin una din următoarele condiții: mineralizare sau conținut de săruri minerale dizolvate peste 1 g/l; prezența unor elemente chimice cu acțiune farmacologică cunoscută, în proporții minim necesare; conținut de gaze dizolvate cu efecte biologice, în concentrații stabilite - 1000 mg CO₂/l, 1 mg H₂S/l; temperaturi de peste 20 grade C, independent de conținutul mineral, care le conferă caracteristica de ape termale; existența unei acțiuni terapeutice recunoscută științific, situație care conferă acestor ape minerale terapeutice statutul de medicament, fiind interzisă orice modificare sau prelucrare prin adăugare sau extragere de substanțe în afară de dioxidul de carbon. **Apele minerale curative** au un grad de mineralizare foarte ridicat (ajungând până la 250 g/l), conținând și unele elemente specifice (brom, iod, fluor, radon etc.) și pot fi folosite în alimentație numai după o demineralizare parțială. Ele au o importanță foarte mare pentru

⁶ <https://nufarul.md/despre-noi/>

turismul curativ. Republica Moldova beneficiaza de nenumărate asemenea izvoare de sănătate, care însă trebuie utilizate cu prudență, ca orice alt remediu⁷.

Tabel: Caracteristica sondelor⁸

Nr. Probei	Amplasarea	Altitudine a absolută, m	Vârsta rocilor	Structura litologică	Adâncimea sondei, m	Nivelul apei, m	Temperatura apei, °C
71 (sonda)	or.Cahul, teritoriul sanatoriului „Nufărul Alb”	10-15	N1S1	calcare	514	463	36

În afară de **ape minerale terapeutice curative**, descoperite aici în 1956, în 1960 la o adâncime de 120 metri a fost descoperită o **altă sursă de apă minerală curativă** cu componență chimică: azotată, hidrocarbonată, natriu-clorurată, slab termală cu mineralizare scăzută și fără componenți specifici cu *formula chimică*: M 3,4- 3,6 Cl 73-76(HCO₃ + CO₃) 23-27 pH 7,9 - 8,9 t0-22,00C (Na+ K) 95-98 Mg 2-3. Ea a primit denumirea de **apă minerală potabilă „Nufărul Alb”** și se aplică în diferite afecțiuni ale tractului gastro-intestinal, rinichilor și a afecțiunilor metabolice.

Tabel: Compoziția chimică (cationi) al apei minerale

Nr. Probei	Amplasarea	Na+K, mg/l	Ca ²⁺ , mg/l	Mg ²⁺ , mg/l	Fe ²⁺ , mg/l	Fe ³⁺ , mg/l	Σ, mg/l+
71 (sonda)	or.Cahul, teritoriul sanatoriului „Nufărul Alb”	22675.24	3674.25	651.17	nedepistat	nedepistat	27210.66

Profilul de bază a sanatoriului „Nufărul Alb” se asociază cu maladiile precum: gastritele cronice, boala ulceroasă, colecistitele și colitele, diateza urică și diabetul zaharat forma ușoară. Prezența în stațiunea balneară Cahul a acestor *doi factori curativi importanți* permite o posibilitate ideală pentru populația țării de a-și ameliora starea sănătății în condiții locale fără prea mari cheltueli. Tratamentul de bază în condițiile sanatoriului „Nufărul Alb” este

⁷ Iațco L. Apele minerale ale Republicii Moldova – aspecte balneologice și turistice. În: Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, N1, 2015, p. 167.

⁸ Iațco L. Apele minerale ale Republicii Moldova – aspecte balneologice și turistice. În: Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, N1, 2015, p. 167.

balneoterapia, care prevede aplicarea apelor minerale în *uz extern* în calitate de băi generale și locale, comprese și dușuri, iar în calitate de *uz intern* - ca apă potabilă și aplicare sub formă de irigații vaginale și intestinale. Apa minerală de Cahul se aplică în principal în calitate de băi generale. Denumirea desfășurată a băilor minerale de Cahul este: băi minerale, mediu-sulfuroase, natriu-clorurate, calde, cu un înalt conținut de iod și brom și cu un înalt grad de mineralizare cu *formula chimică*: $M 69-72 \text{ g/l } H_2S+HS(49-78\text{mg/l}) Cl_{99} I (22 \text{ mcg/l}), Br (136 \text{ mg/l})$ to $-28^{\circ}C \text{ pH} 7,2(Na+K)86(Ca)8$. Toate acestea asigură efectele: *antiinflamator, desensibilizant, analgezic, sedativ și regenerant*. Băile minerale de Cahul, având o componență chimică compusă, acționează asupra întregului organism și asupra anumitor organe în parte, printr-un șir întreg de mecanisme complexe.

Tabel: Compoziția chimică (p-H-ul și mineralizarea apei)

Nr. Probei	Amplasarea	pH	Σ , mg/l+	Σ , mg/l-	Σ , mg/l
71 (sonda)	or.Cahul, teritoriul sanatoriului „Nufărul Alb”	6.90	27210.66	41000.55	68211,21

Sub acțiunea **factorului mecanic al băilor** se excită receptorii mecanici ai pielii și reflector se formează reacțiile locale și generale ale organismului. Ele se manifestă prin activarea microcirculației, hemodinamice, redistribuirea sângelui în organism.

Tabel: Compoziția chimică (anioni) la apa minerală

Nr. Probei	Amplasarea	Cl-	SO ₄ -	CO ₃	HCO	I-	Br-	F-	HBO ₂	HP O ₄	NO ₂	NO ₃	Σ
		mg/l											
71 (sonda)	or.Cahul, sanatoriu l „Nufărul Alb”	40292.5	29.59	0	445.91	9.5	25.86	0	197.19	0	0	0	41000.6

Factorul termic al băilor acționează asupra termoreceptorilor pielii și a straturilor adiacente, accelerând regenerarea țesuturilor. Datorită factorului termic are loc relaxarea țesutului muscular, scăderea presiunii asupra terminațiilor nervoase și diminuarea sindromului dolic, se micșorează duritatea cicatricelor și a cheloizilor, crește amplitudinea mișcărilor în articulații.

Temperatura pielii se ridică în mediu cu 0,7-2,2°C din cauza formării „mantei saline”, care apare în timpul băilor minerale sub acțiunea conținutului de natriu clorhidric. Durata de menținere și variația devierilor de temperatură în organism depinde și de alți componenți chimici prezenți în apa minerală de Cahul, așa ca hidrogenul sulfurat, ionii de sulf liber, hidrosulfizi, ioni de iod și brom. Aceste microelemente se află nu numai în apa minerală, ci și în atmosfera secției de băi. Astfel microelementele apei minerale pătrund în organism prin piele, prin căile respiratorii și prin mucoase. În pofida cantității mici pătrunse în circuitul sangvin, activitatea lor farmacologică asupra organelor și sistemelor este foarte însemnată.

Componentul de bază al apei minerale de Cahul este *hidrogenul sulfurat*, care disociază în ioni de hidrosulfid, ioni liberi de sulf și hidrogen. Sub influența acestor microelemente se elimină un șir de substanțe biologice active ca: histamina, serotonina, acetilcolina și heparina, toate fiind mediatori și substanțe vasoactive. Hidrogenul sulfurat influențează asupra activității unui șir de glande endocrine și fermenți. Posedând o acțiune reflector resorbtivă, hidrogenul sulfurat micșorează reacțiile alergice, scade intensitatea proceselor inflamatorii și sindromul algic. Ca substanță reducătoare, hidrogenul sulfurat, participă la transformarea grupelor disulfidice ale fermenților în grupe sulfhidrice, evaluând astfel ca un antioxidant. El se include în metabolismul tiolic și stimulează schimbul energetic și al mucopolizaharidelor, utilizează acidul condroitinsulfuric, accelerând sinteza colagenului de către fibroblaste. Această acțiune este foarte importantă în tratamentul afecțiunilor aparatului locomotor. Ionii de brom și iod pătrund prin pielea intactă și se acumulează în glanda tiroidă (I) și în hipotalamus (Br). Ei stimulează metabolismul tisular prin sinteza hormonilor glandei tiroide și prin sistemul nervos central, îmbunătățesc reacțiile de restabilire și compensator-adaptive ale organismului și au un efect sedativ. Ionii de iod se mai acumulează în regiunea focarului inflamator inhibează procesele de alterație și exudație, ceea ce are un rol foarte important în procesele inflamatorii din articulații și coloana vertebrală.

Componentul *natriu clorhidric* influențează de asemenea pozitiv asupra evoluției patologiilor aparatului locomotor, stimulează corecția dereglărilor imune și ridică reactivitatea scăzută a pacienților cu afecțiuni ale aparatului locomotor. Efectul vasodilatator și antiaritmie al componentului natriu clorhidric duce la o antrenare pasivă a sistemului cardiovascular la pacienții cu cardiopatie ischemică, mărește toleranța la efortul fizic și rezervele coronariene ale

inimii. Aceasta este foarte important, dat fiind faptul, că majoritatea pacienților cu afecțiuni ale aparatului locomotor suferă și de afecțiuni cardiovasculare.

Au existat tentative de utilizare a apelor termale pentru încălzire, însă acest lucru nu a avut o finalitate clară.

4.3. Sanatoriu si alte domenii care pot fi dezvoltate

Actualul sanatoriu „Nufărul Alb” este amplasat în cea mai pitorească regiune a mun. Cahul, pe malul râului Frumoasa, în imediată apropiere de centrul orașului și de autogară, cu acces direct până la destinație (transport public -microbuzul nr. 3 și nr. 8), în regiunea de agrement a populației localității. Teritoriul sanatoriului cu parc și alei este îngrădit, acces au doar clienții acestuia. Fiind situat într-un cadru natural pitoresc, într-o zonă liniștită, protejată de aglomerația orașului, bogată în izvoare minerale naturale ce conțin săruri sulfuroase, iod, brom, clor, natriu, clorură de calciu, azotată hidrocarbonată, aici este constatată abundența benefică de oxigen.

În locul izvorului cu apă minerală descoperit în anii 1960 într-un loc cu aspect sălbatic și plăcut tot odată al orașului Cahul pe parcurs s-a format un iaz, pentru completarea căruia a fost necesară forarea unei sonde arteziene, care a fost efectuată în primăvara anului 1965 de către o echipă de prospectori. În 1980 orașul Cahul a primit statutul de oraș-stațiune balneară. La 3 iulie 1984 a avut loc deschiderea oficială a policlinicii balneare și a secției de hidroterapie. Prima parte a sanatoriului cu o capacitate de 200 de locuri, cu toată infrastructura necesară (cantină, club, bibliotecă) a fost dată în exploatare în 1985. În martie 1986 a fost dată în folosire ce-a de-a doua parte a sanatoriului pentru 306 locuri. Din anul 1986 funcționează stațiunea balneară „Drujba”. Prin decizia primăriei, la 15 iulie 1992, numele sanatoriului „Drujba” a fost schimbat în „Nufărul Alb”.

La 7 octombrie 1996 în incinta policlinicii balneare, a fost dat în exploatare buvetul cu apă minerală „Nufărul Alb”. La 12 iunie 2009 a avut loc deschiderea Piscinei exterioare. În 2011 au fost efectuate lucrări de reparare și renovare a blocului de cazare. Prin implementarea programului Managementul schimbării de direcții personalul sanatoriului a fost instruit de către reprezentanți ai programului MSD din Londra și Viena, având ca curator pe unul din top managerii business-ului hotelier Voegl Andreas.

Pe parcursul anului 2014 s-au efectuat lucrari de renovare și modernizare a policlinicii balneare. La 2016 a fost deschisă camera de Salină cu capacitatea de tratare a 100 pacienți concomitent, fiind unică în Republica Moldova de acest tip. La începutul anului 2017 au fost amenajate toate odăile cu televizoare, și s-a efectuat reparație cosmetică în odăi. La moment complexul sanatorial dispune de 506 locuri de cazare, cantină cu 506 locuri și un club cu 250 locuri. Anual în stațiune se odihnesc peste 9000 de persoane.

Apa minerală din stațiune este unică prin componența sa chimică. Baza curativo-diagnostică a sanatoriului este reprezentată de secția de băi, cabinetul de hidropatie, cabinete de masaj clasic și subacvatic, secție de fizioterapie, cabinet de acupunctură, cabinete de cultură fizică curativă și mecanoterapie⁹.

Pe teritoriul orașului Cahul se află zăcămintul cu ape minerale potabilă. Principalii utilizatori al zăcămintului sunt sanatoriul și fabrica de bere. Este exploatat orizontul acvifer cu vârsta sarmatului superior. Rezervele estimate sunt de 77 m³/zi aprobate în 1992 de către Comisia teritorială pentru rezervele acvatice.

Apa minerală din Cahul se deosebește prin conținutul înalt de brom și iod și se aplică la tratarea diverselor maladii - gastrointestinale, renale, etc. La periferia de nord și sud a orașului se află zăcămintele de ape minerale. Este exploatat orizontul acvifer cu vârsta sarmatului și miocenului superior. Rezervele estimate și aprobate de Comisia de stat pentru rezervele acvatice în anul 2002 - 2003 constituie 159 m³/zi. Apa minerală hidrocarbonată este utilizată în scopuri potabile. De asemenea, pe teritoriul orașului sunt zăcămintele de ape minerale pentru uz extern. Principalul utilizator al acestor ape este sanatoriul. Este exploatat orizontul acvifer cu vârsta sarmațiană. Rezervele estimate în 1976 de către Comisia de stat pentru rezervele acvatice constituiau 430 m³/zi. Apa se caracterizează prin conținut de clorură de sodiu, iod, brom, acid sulfhidric și este utilizată la tratarea bolilor aparatului locomotor, sistemului nervos periferic, bolile cardiovasculare¹⁰.

Serviciul de bază al sanatoriului (diverse tratamente și profilaxii de boli) poate fi diversificat prin extinderea serviciilor excursioniste prin împrejurimile mun. Cahul, promovarea unui număr larg de activități și destinații locale spre vizitare. În anul 2016 în această zonă turistică cu

⁹ <https://cahul.md/pasaportul-raionului/>

¹⁰ Planul Urbanistic General al or. Cahul. Chișinău, 2012. P. 77

suportul Asociației de Dezvoltare a Turismului în Moldova, susținere financiară a Polish AID, a fost creat Clusterul agroturistic „Prutul de Jos”, membrul căruia a devenit și sanatoriul „Nufărul Alb” prin semnarea acordului de parteneriat. În ultimii doi ani prin intermediul Programului LEADER, susținut financiar de Ministerul Afacerilor Externe al Poloniei, în această zonă a Prutului de Jos a fost creat și activează Grupul de Acțiune Locală, care unește eforturile APL-urilor, ONG-urilor, agenților economici pentru dezvoltarea mai multor domenii a economiei locale, inclusiv și a turismului. În acest sens sanatoriul este încurajat de a crea propriul departament de promovare a pachetelor excursioniste, inclusiv în parteneriat cu operatori de turism din Cahul cu experiența și personalul necesar. Ultimile modificări din 2020 în Legea 352 oferă mai multe oportunități noi, cum ar fi:

- desfășurarea activității de ghidaj pe bază de patentă,
- deschiderea și desfășurarea activității de casă rurală în satele de aici, având doar patenta de întreprinzător,
- persoanele preocupate de meșteșuguri tradiționale pot obține patenta de întreprinzător pentru organizare de ateliere și master-class-uri pentru grupuri de excursioniști și turiști.

Reabilitarea parteneriatelor formate încă în 2016 în cadrul clusterului agroturistic și intensificarea acestor relații, crearea relațiilor de colaborare GAL-urile din RDS, stabilirea legăturilor la direct cu actorii locali de turism poate oferi administrației sanatoriului „Nufărul Alb” oportunități bune de schimbare calitativă a ofertei suplimentare, totodată va contribui la promovarea imaginii pozitive a destinației turistice Cahul.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT pentru dezvoltarea turismului

Această analiză se bazează pe diagnosticul prezent și constatările mai multor documente strategice, precum Programului de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul, Programul Regional Sectorial de Turism al ADR Sud, Strategia de dezvoltare socio-economică a mun. Cahul dar și cadrul național strategic.

Totodată, trebuie să menționăm principalele avantaje competitive ale municipiului Cahul, inclusiv:

1. Mun. Cahul este cel mai important pol de atracție turistică din partea de sud a Republicii Moldova, dispunând de resurse de ape minerale curative (Sanatoriul „Nufărul Alb”), de instituții culturale, dar și de oportunități diversificate de agrement în jurul său (rezervație științifică, locuri de pescuit, zonă de agrement în curs de dezvoltare în jurul Lacului Sărat). Toate acestea creează premise pentru dezvoltarea turismului balnear și de wellness, acelu ecologic, de agrement, gastronomic-viticol și agroturismului, promovării unor circuite integrate cu includerea altor obiective din regiunea de sud sau din țările învecinate (de ex. Delta Dunării din România, Ucraina);
2. Mun. Cahul este situat în centrul uneia dintre cele mai importante zone agro-viticole din Republica Moldova și chiar din Europa de Est. Trecerea treptată de la o agricultură de subzistență la una modernă, bazată pe exploatații de mari dimensiuni și structuri asociative, care să activeze pe tot lanțul de furnizare (de la producția de materii prime, la transport, depozitare, procesare, marketing și comercializare), poate transforma Cahulul într-un centru agro-industrial de importanță transfrontalieră;
3. Mun. Cahul, prin funcțiile sale complexe de deservire a întregii regiuni de sud, are potențialul de a capta o arie de polarizare extinsă, pentru care să furnizeze servicii educaționale, sanitare, culturale, administrative, etc., cu condiția continuării investițiilor în dezvoltarea urbană integrată a acestuia.

Puncte tari	Puncte slabe
• Localizare favorabilă pentru dezvoltarea unei zone turistice internaționale; • Vecinătate cu fluviul Dunărea - cea mai mare arteră navală din Europa; • Înființarea Centrului de Informare Turistică în Cahul; • Dezvoltarea consecutivă ca zonă turistică consacrată; • Turiști proveniți în special din țările vecine și UE, sau state dezvoltate; • Diversitate mare de monumente istorico-culturale de valoare națională; • funcționarea stațiunii balneare „Nufărul Alb”; • prezența monumentului arheologic de importanță internațională „Valul lui Traian”; • organizarea festivalurilor de nivel internațional; • Zonă viti-vinicola cunoscută (Valul lui Traian); • funcționarea Portului Internațional Liber Giurgiulești; • Diversitate etno-culturală mare; • Tradiții vini-viticole, infrastructura modernizată a vinăriilor locale; funcționarea fabricilor de vin ce sunt competitive la nivel internațional; • Multe rezervații naturale și arii protejate cu renume; existența bălților Prutului inferior; • Muzee funcționale repartizate relativ uniform	• Atracții naturale nevalorificate turistic • Patrimoniul cultural este într-o stare degradată • Puțini vizitatori cunosc zona Cahul prin excursii • Zona Cahul rămâne o destinație apreciată de un număr relativ limitat de turiști străini • Diversificare redusă a ofertelor turistice a destinației Cahul • Dezechilibre teritoriale în administrarea și promovarea ofertei turismului local și raional • Decreșterea substanțială a capacităților taberelor estivale • Puține unități de cazare, în special cele pentru turismul de masă • Performanțe scăzute în turism intern și excursii • Zone de odihnă neamenajate conform rigorilor naționale • Debalansarea calității ospitalității în diferite destinații raionale • Dezvoltare dezechilibrată a industriei turistice în destinațiile raionului Cahul • Infrastructură insuficient dezvoltată pentru servicii de turism • Insuficiența de acțiuni pentru vizibilitatea turistică a zonei turistice Cahul în interior și exterior

în lunca Prutului; • funcționarea Teatrului Republican Muzical Dramatic „B.P. Hasdeu”; • Prezența resurselor și structurilor balneo-sanatoriale; • Conectarea cu circuite turistice naționale și inter-regionale; • Sector HoReCa dominat de IMM profitabile; • Sector de cazare în creștere; • Rețea de drumuri relativ dezvoltată (drumuri naționale, internaționale, căi ferate), care fac legătura cu restul țării, România și Ucraina; • Potențial de consum a serviciilor aferente turismului și călătoriilor în creștere la populație; • Mobilitatea mare a populației locale (pentru muncă, odihnă); • funcționarea unor zone și centre de agrement; • calitatea de membru al Asociației de Cooperare Transfrontalieră „Euroregiunea Dunărea de Jos”; • Tradiții meșteșugărești bogate și diverse; existența meșterilor populari specializați în prelucrarea lemnului, împletitul în lozie, broderit, confecționarea instrumentelor muzicale, etc.	• Insuficiența resurselor financiare pentru promovarea domeniului: expoziții, materiale promoționale, susținere financiară a proiectelor din domeniu, etc • Resurse financiare limitate pentru dezvoltarea ramurii. • O cooperare redusă cu partenerii strategici, inclusiv în teritoriu • Cooperarea la nivel scăzut cu specialiștii responsabili de turism din teritoriu • Capacități insuficiente pentru gestionarea sectorului turistic raional • Primăria nu gestionează informația strategică despre sistemul turismului local • Capacități reduse de efectuare a analizei impactului și lipsa studiilor de fezabilitate relevante sectorului turistic raional • Lipsa de proiecte ambițioase pentru competitivitatea destinațiilor în plan regional • Migrarea mare a cadrelor profesionale din turism și deficitul brațelor de muncă calificată în sectorul HoReCa • Infrastructură conexă de-a lungul magistralelor rutiere nu este dotată în plină măsură cu popasuri amenajate necesităților turiștilor • Rețeaua de căi ferate din Cahul practic neutilizată în scopuri turistice interne • Calitatea joasă a infrastructurii tehnico-
---	---

	edilitare în destinațiile turistice locale din zona Cahul. • nevalorificarea potențialului turistic din localitățile rurale; • resurse financiare limitate pentru dezvoltarea infrastructurii turistice, a punctelor de atracție, a serviciilor și marketingului turistic; • insuficiența de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare și servire a mesei conform standardelor internaționale; • conștientizarea publică insuficientă vizând atât potențialul existent pentru dezvoltarea turismului, cât și beneficiile care ar putea fi generate de societate ca urmare a acestei dezvoltări; • lipsa de haști turistice tematice; • vizibilitatea redusă a majorității atracțiilor turistice pe drumurile de acces (fără marcajele turistice corespunzătoare); • lipsa panourilor informative în apropierea obiectivelor turistice; • lipsa întreprinderilor prestatoare de servicii turistice în spațiul rural; • lipsa amenajărilor turistice în zonele de odihnă locale.
Oportunități	Amenințări
• Așezare geografică în vecinătatea României, țară membru a UE;	• Deficit de cooperare între actorii din turismul local și raional;



Project funded by the
EUROPEAN UNION



www.greethis.net



- Proiecte regionale de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor turistice;
- Dezvoltarea și valorificarea potențialului agro-industrial al orașului;
- Dezvoltarea urbană durabilă a orașului pentru a deservi mai bine populația Regiunii de dezvoltare Sud;
- Creșterea accesibilității regionale a orașului.
- Dezvoltarea și diversificarea serviciilor în regiune;
- Dezvoltarea businessului mic în destinațiile turistice;
- Crearea condițiilor favorabile pentru susținerea activităților IMM (centre de consultanță, stimulate);
- Crearea clusterelor, parcurilor industriale și incubatoarelor tehnologice, pentru valorificarea capacităților și flexibilității IMM-urilor;
- Programe de susținere a dezvoltării turismului (rural, cultural, balnear-recreativ, piscicol);
- Includerea destinației Cahul în circuitele turistice internaționale;
- Dezvoltarea și promovarea produselor ecologice pure
- Dezvoltarea parteneriatului public-privat;
- Eligibilitatea pentru programele UE de cooperare transfrontalieră pentru finanțare a unor proiecte, inclusiv de infrastructură

- Instabilitatea politică și legislativă;
- Crize financiare și economice;
- Degradarea indicatorilor demografici;
- Pericolul legat de epidemii și limitarea mobilității turistice regionale;
- Număr mare de persoane tinere emigrate;
- Mediul de afaceri slab dezvoltat;
- Productivitate scăzută a muncii;
- Nivelul înalt al corupției care afectează dezvoltarea;
- Capacități reduse de accesare și gestionare a fondurilor externe;
- Creșterea prețurilor;
- Calamitățile naturale;
- Concurența puternică a zonelor turistice similare din afara țării și din republică;
- Bugetul local și raional limitat pentru dezvoltarea turismului.

turistică; • Dezvoltarea capacităților de absorbție a fondurilor și investițiilor internaționale; • Atragerea investițiilor străine; • Canalizarea remitențelor în investiții productive; • Crearea condițiilor pentru întoarcerea cetățenilor temporar emigrați; • Pregătirea și recalificarea resurselor umane; • Dezvoltarea comunicațiilor feroviare de tip european;	
---	--

Analiză SWOT privind managementul eficienței energetice

Puncte tari	Puncte slabe
• Interes constant al APL și structurilor private pentru eficiență energetică; • Costuri în descreștere pentru tehnologii aplicate de EE; • Existența rapoartelor de audit energetic pentru unele obiecte de utilitate publică.	• Cunoașterea insuficientă a posibilităților de utilizare a surselor alternative de energie; • Lipsa managementului energetic calificat; • Nevalorificarea tehnologiilor de conservare și de utilizare eficientă a energiei în cadrul raionului; • Numărul redus de campanii de informare a comunității privind utilizarea surselor alternative de energie; • Nu există o strategie energetică raională de dezvoltare durabilă în raionul Cahul; • Nu există proiecte locale pentru dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizată;
Oportunități	Amenențări
• Posibilitatea utilizării surselor	• Creșterea continuă a consumului de energie la



Project funded by the
EUROPEAN UNION



www.greethis.net



alternative de energie; • Existența fondurilor, programelor și proiectelor naționale în domeniul eficienței energetice, precum AEE, FEE, UNDP, Moseff, Moreff, • Posibilitatea de sensibilizare a opiniei publice cu referire la utilizarea surselor alternative de energie; • Existența proiectelor de consultanță în domeniul energiei regenerabile; • Oportunități de utilizare a energiei regenerabile: eoliene, hidroelectrice, biomasă, etc.	nivel de raion; • Prețul înalt al produselor energetice; • Prețul relativ înalt al serviciilor de audit energetic; • Nu se implementează programele de certificare a performanțelor energetice a clădirilor; • Cunoștințe joase ale populației în ceea ce privește procurarea brichetelor și utilizarea acestora ca surse alternative de energie; • Datorii semnificative pentru gazele naturale ale operatorilor: "Cahul- Gaz" SA și "Gas Natural Fenosa" SA.
---	---

Bibliografie

1. Atracții turistice. În: <https://cahul.md/atracții-turistice/>
2. Codul silvic. Publicat: 16.01.1997 în Monitorul Oficial Nr. 4-5 art Nr: 36 Data intrării în vigoare: 16.01.1997.
3. Cultural tourism in Moldova, 25 july, 2013, 32 p. (revista).
4. <https://cahul.md/pasaportul-raionului/>
5. <https://sputnik.md/culture/20171206/15989766/martisor-inclus-patrimoniulcultural-UNESCO.html>
6. Iașco L. Apele minerale ale Republicii Moldova - aspecte balneologice și turistice. În: Buletinul Institutului de Geologie și Seismologie al AȘM, N1, 2015, p. 166-172.
7. Lege privind fondul ariilor protejate de stat nr.1536-XIII, 25.02.98, nr.631-XIV, 15.10.99//M.O. 66.68.1998.
8. Legea nr.352 din 24.11.2006 Cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova.
9. Lipovenii - istoria și realitatea unei comunități. În: https://ziuadeazi.md/post/lipovenii-istoria-si-realitatea-unei-comunitati?fbclid=IwAR0674j-DDtLlqbX8hSN4YKlvef1a7PEfEQxHATgQjtjahJyegN4e_tVLd0Programul de dezvoltare socio-economică a raionului Cahul pentru perioada anilor 2017 - 2020.
10. Miron M. Aspecte semiotice ale organizării spațiului interior și exterior al locuinței tradiționale ale bulgarilor din Republica Moldova. În: Идентичность. Сборник докладов и сообщений международной научно-практической конференции «Единство исторических судеб», посвященной 80-летию со дня рождения Михаила Николаевича Губогло. Комрат: F. E.-P. „Tipografia Centrală”, 2018, 510 c. C. 232-238.
11. Miron M. Casa tradițională bulgărească ca partea patrimoniului material național - mecanisme de revalorificare. În: Conferința științifică internațională PATRIMONIUL CULTURAL: CERCETARE, VALORIFICARE, PROMOVARE, Chișinău, ediția a VIII-a, 31.05-02.06.2016.
12. Miron M. Despre evoluția tipologiei locuințelor tradiționale în coloniile bulgare din Bugeac (tradiții și inovații). În: Revista de Etnologie și Culturologie, vol. XXIII, 2018. P. 106-114.

13. Miron M. Fenomenul Meșterului Manole în folclorul bulgăresc și moldovenesc și rolul acestei teme în educația tinerei generații. În: Conferința națională cu participare internațională a tinerilor cercetători Valorificarea patrimoniului etnocultural în educația tinerei generații. Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM, Chișinău, 17 noiembrie 2016.
14. Miron M. Muzeele etnografice locale ca instrument de conservare și valorificare turistică a specificului comunității bulgare în Republica Moldova. În: Comunități Etnice și Diaspora în timp și spațiu. Culegere Materialelor de conferință. Chișinău: Artpoligraf, 2019. P. 98-101.
15. Miron V. Tomița P. Management of tourist resources in Republic of Moldova. Chișinău: Ed. UASM, 2007.
16. Miron V., Guțuțui V. Harmonization of Natural Resources and Cultural Heritage Management Policies to Encourage Cross-Border Tourism within the European Union - Republic of Moldova Partnership // Project „EU-Moldova Action Plan: Public Access Document”, implemented by ADEPT and EXPERT GRUP with financial support DFID. Chisinau: ULIM, 2006.
17. Miron V., Miron M. Tourism in the Danube area of Moldova. Capacity development of local museums to promote the mobility of transport and tourism on the Danube. Chișinău: Masterprint, 2015.
18. Popa A. Viziuni privind strategia de dezvoltare a turismului în raionul Cahul. În: Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul, №. 2 (6), 2011.
19. „Redescoperă Moldova” ajunge în sudul Moldovei. În: <http://gazetadesud.md/2013/05/30/redescopera-moldova-ajunge-in-sudul-moldovei/>.
20. Strategia de dezvoltare a turismului „Turism 2020”.
21. Strategia locală de dezvoltare socio-economică a orașului Cahul, 2014.
22. Studiul Portului Internațional Liber Giurgiulești.
23. Study „The state of tourism of the Republic of Moldova in the period 2003-2010” / Tourism Agency of the Republic of Moldova, 2011 (realizat de experții AO ADTM).
1. Мирон М. Локальное брендинг - опыт Молдовы в создании инструмента для продвижения себя на внутреннем и внешнем туристическом рынке. În: Воображаемая территория: от локальной идентичности до бренда / Сост. М. В. Ахметова, Н. В. Петров; Авт. предисл. Н. В. Петров, М. В. Ахметова, М. И. Байдуж. М.: Неолит, 2018, 224 с. С. 54-69.



www.greethis.net



2. Мирон М. Символа на къщата във български и молдовски фолклор като средство за межкултурен диалог в Бесарабия. În: Насоки в академичното изследване и преподаване по етнология и антропология. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018, 253 р. Р. 137-148.

3. Мирон М. Еволюция използвания текстиля в интерьере жилища болгар Бессарабии (Молдова). În: Мода и дизайн: исторический опыт — новые технологии. Материалы XXI Международной научной конференции / под ред. Н. М. Калашниковой. Санкт-Петербург: ФГБОУВО «СПбГУПТД», 2018, 736 с. С. 619-623.

GLOSSAR DE TERMENI

ADR Sud - Agenția de Dezvoltare Regională Sud

EE - eficiență energetică

FEE - Fondul de eficiență energetică

FNDR - Fondul Național de Dezvoltare Regională

MSD - Managementul schimbării de direcții

PRS - Program Regional Sectorial

RDS -Regiunea de Dezvoltare Sud



Project funded by the
EUROPEAN UNION



www.greethis.net



Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020

Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană
Decembrie 2020

Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014-2020 este cofinanțat de Uniunea Europeană prin Instrumentul European de Vecinătate și de țările participante: Armenia, Bulgaria, Georgia, Grecia, Republica Moldova, România, Turcia și Ucraina.

Această publicație a fost realizată cu ajutorul financiar al Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Agenției de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană și nu poate fi în niciun caz considerat a reflecta punctele de vedere ale Uniunii Europene.

Common borders. Common solutions.